EĞİTİMİN SESİ

Gelecek Eğitimle Gelecek

ISSN:1304-4613 - Sayı : 61

Yeni Lise Geçiş Sistemi

Ne getiriyor ?

Başlarken

Sami ÖZDEMİR
Genel Dış İlişkiler ve Basın Sekreteri

Bir Ülkenin Geleceği Eğitime Bağlıdır.

Sıra dışı gelişmelerin olduğu ülkemizde "15 Temmuz Kalkışması"ndan sonra gerçekleşen hadiseler ülkemizin ve coğrafyamızın bambaşka bir evreye girdiğini göstermektedir. İçinde bulunduğumuz günler adeta devletimiz kendi bekasını koruyabilmek için, çok uzun zaman önce atması gereken adımları bir bir ve seri biçimde atmaya başlamıştır.

Ülkemizin içinde bulunduğu bu durum şüphesiz ki milli hassasiyetleri gereksiz korumacılık ve statükoculuk olarak ifade edenlerin hem kendi yaptıkları hem de ülkeyi yönetenleri yanlış yönlendirmelerinin bir sonucu olarak karşımızda durmaktadır. İçinde bulunduğumuz bu durumun en büyük sebebi Türk milletinin kendi özünden koparılarak onu millet yapan temel değerlerinden uzaklaştırmaya çalışan bilinçli politikaların bir sonucudur. Bu uygulamanın hayat bulması ise ehliyetsiz ve liyakatsiz kişilerin yani gerekli akademik ve ahlaki bilgiden yoksun bireylerin kritik görevlere gelmesiyle ortaya çıkmıştır.

Türk Eğitim-Sen ve Türkiye Kamusen olarak; "Türkiye Sevdamız Ekmek İçin Kavgamız", şiarıyla hareket eden bir sivil toplum kuruluşu olduğumuzu her fırsatta dile getirdik. Çünkü biz şunun farkındayız, bu ülke bittiği zaman başka yapacak bir şey kalmayacak. Çatı çökmeden önlem almak, gereğini yapmak zorundayız. Bununla beraber Türk milletinin asil ve onurlu fertleri olarak en iyi şekilde yaşamaya ve birinci sınıf muameleyi istemek ve en iyiye koşmak bizim en doğal hakkımız. Çünkü tarih sahnesine çıktığımız andan beri aleme nizam vermek, zalime Yavuz; mazluma Yunus olmak Türk'ün kanında var.

Bütün bu hassasiyetlerimiz ile eğitime çok farklı bir noktadan bakıyoruz. Ülkenin geleceğini eğitimde görüyoruz. O açıdan eğitim sisteminin en önemli iki problemi olan sınav sistemindeki plansız değişiklikler ile öğretmenlerimize getirilmeye çalışan performans sisteminin masaya yatırarak sıkıntılarını ve nelere mal olacağını etraflıca anlatarak yetkililerin ehliyet ve liyakatle bakarak bu sorunu aklıselim değerlendirmelerini bekliyoruz.

Ülkemizin bekası için mücadele eden, kahraman ordumuzu saygı ve hürmetle selamlıyor, onların duacısı ve destekçisi olduğumuzu belirtiyoruz. Dergimizin bu sayısında hem ülke sorunlarını hem de Türk eğitimin iki önemli problemini pek çok farklı görüşler etrafında değerlendirmeye çalıştık. Yazı yazarak, mülakat yaparak bizlere destek olan fikir ve bilim insanlarına, bu seçkin yayının hazırlanmasında hiçbir desteği ve özveriyi esirgemeyen başta Türk Eğitim-Sen ve Kamu-Sen Genel Başkanı İsmail KONCUK olmak üzere Türk Eğitim-Sen Yönetim kurulu ile teşkilatlarına teşekkürü zevkle yerine getirilmesi gereken bir görev olarak görürüm.

Saygılarımla…

TÜRK EĞİTİM-SEN

Türkiye Eğitim, Öğretim ve Bilim Hizmetleri
Kolu Kamu Çalışanları Sendikası
GENEL MERKEZİ

Ekim - Kasım - Aralık 2017
Sayı : 61

Türk Eğitim-Sen Genel
Merkezi adına Sahibi
İsmail KONCUK
Genel Başkan

Genel Yayın Yönetmeni
Sami ÖZDEMİR
Genel Dış İlişkiler ve Basın Sekreteri

Yayın Kurulu
Musa AKKAŞ
Seyit Ali KAPLAN
Talip GEYLAN
Cengiz KOCAKAPLAN
M. Yaşar ŞAHİNDOĞAN

Basın Danışmanı
Meltem YALÇINKAYA
Düzeltme
Tuğçe TAŞDEMİR

Yönetim Yeri
Talatpaşa Bulvarı No:160 / 6
Cebeci/ANKARA
Tel:0312 424 09 60
Faks:0312 424 09 68

Dergimiz yerel süreli ve ücretsizdir.

Üç ayda bir yayınlanır

Dergide bulunan yazıların sorumluluğu
yazarlarına aittir
Basım Tarihi 29.01.2018

Grafik Tasarım ve Baskı

Altuğ Ajans Reklam Basın Yayın
Fatih Taha AKALAN
Atatürk Bulvarı No: 44/27 Sıhhiye - ANKARA
Tel ve Faks: 0.312 417 81 07
Basım Yeri : Matus Basımevi Reklam ve Yayımcılık Tic. Ltd. Şti.
Matbaacılar Sit. 1514 Sokak No:2 İvedik Organize Sanayi
Yenimahalle - Ankara

TÜRK EĞİTİM-SEN, TÜRKİYE KAMU-SEN
(Türkiye Kamu Çalışanları Sendikaları
Konfederasyonu) Üyesidir.

06 **Genel Başkan'dan**

10 **Söyleşi**
Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Eski Genel Müdürü Ömer BALIBEY
Yeni Lise Geçiş Sistemi İle Öğretmenlere Performans Uygulamasını Değerlendirdi

13 **Söyleşi**
Sabah Gazetesi Yazarı, CNN TÜRK "Başarıya Doğru" Programını Hazırlayan ve Sunan Sait GÜRSOY
İle Yeni Sınav Sistemleri Hakkında Söyleşi

16 **Makale**
3.5 Milyon Öğrenci İçin Lise ve Üniversite Belirsizliği
Pervin KAPLAN
Habertürk Gazetesi Eğitim Editörü ve Yazarı

19 **Makale**

Ortaöğretime Geçiş

Prof. Dr. Necati CEMALOĞLU
Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi

23 **Makale**

Bir Değişim Hikâyesi: Öncesi ve Sonrasıyla Ortaöğretime Geçiş

Doç. Dr. Mustafa YILDIZ
Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi

28 **Makale**

Yükseköğretim Kurumları Sınavından Hareketle Sonuçları Önemli Olan Sınavlar Hakkında Kısa Bir Yorum

Oktay AKBAŞ
Kırıkkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

33 **Makale**

Ortaöğretime Geçiş Kararı Karar Vericiler, Ortaöğretime Geçiş Sınavında

Ahmet AZİZOĞLU
Eğitimci

37 **Makale**

Eğitimin Gelecek Performansı

Merih Eyyüp DEMİR
İzmir 1 No'lu Şube Başkanı

39 **Makale**

Türkiye'nin Maarif Davası'nda Muallim/Öğretmen

Gazi KARABULUT
Eğitimci - Yazar

Dosya Konusu
Yeni Lise Geçiş Sistemi

Genel Başkan İsmail KONCUK:

“Eğitimin Sorunlarına Toplumun Tüm Kesimleri Duyarlı Olmalıdır. Hükümet ve MEB Yetkilileri de Taleplere Kulak Vermeli, Çözüm Odaklı İcraatlarda Bulunmalıdır.”

Bilindiği gibi TEOG kaldırıldı, yeni lise geçiş sistemi getirildi; üniversiteye giriş sisteminde önemli değişiklikler yapıldı. Gerek ortaöğretim gerek üniversiteye girişteki değişikler neticesinde nasıl dönütler alacağımızı önümüzdeki süreçte çok daha iyi göreceğiz. Ancak sendika olarak endişelerimizi, beklentilerimizi bu süreçte kamuoyuyla paylaşmayı önemli bir görev biliyoruz.

Yeni lise geçiş sistemi alelacele, tartışılmadan, çok kısa bir süre içinde getirildi. Dolayısıyla yeni sistem tüm hazırlıklarını Teog’a göre yapan 8. sınıf öğrencilerini ve ailelerini tedirgin etti. Zira öğrenciler bu yıl ne yazık ki neyle karşılaşacaklarını bilmiyorlar.

“En iyi okul eve en yakın okuldur” düşüncesiyle yola çıkıldı, ancak önümüzdeki kayıt döneminde birçok sorunun yaşanacağı aşikar. 1 milyon 300 bin 8. sınıf öğrencisinin yüzde 10’u sınavla öğrenci alacak okullara yerleşecek iken, diğer öğrencilerin ise sadece 5 tercih hakkı olacaktır.

Bu 5 okul hangi tür okullar olacak? Meslek liseleri ya da imam hatip okullarına talebin daha az olduğu düşünüldüğünde, her mahallede yeterli sayıda akademik lise açılacak mıdır?

Okullarımızın kapasitesinin, fiziki imkânlarının talebi karşılamayacağı düşünüldüğünde, yeniden 80-90

"Akademik lise sayısı ve kontenjanlar artmadıkça, öğretmen açığı giderilmedikçe, ezbere değil, sorgulamaya, araştırmaya yönelik eğitim sistemi dizayn edilmedikçe hangi sistemi getirirseniz getirin eğitimde başarı yakalamanız mümkün değildir.

Üstelik bu sistemin önümüzdeki süreçte sınavsız eğitimin önünü açacağını düşünmek mümkün değildir.

Zaten getirilen yeni (!) sistem de bir kez daha göstermiştir ki; sınav kaçınılmazdır. Ölçmeye dayalı bir sistem en doğru sistemdir. Öte yandan yeni sistem özel kurs, özel ders v.b. ihtiyaçları ortadan kaldırmayacaktır. Unutulmamalıdır ki; yarış olduğu müddetçe aileler, öğrenciler ek tedbirlere ihtiyaç duyacaktır."

kişilik sınıflara dönüş mü olacaktır? Öte yandan milli eğitimimizin yüzde 65'e yüzde 35 oranında akademik eğitim ve mesleki eğitim dengesini oluşturma hedefini nereye koyacağız?

Mahalleler arasında bile okul niteliği açısından farklar olduğu düşünüldüğünde, bu sistem sahte adres beyanlarını artırmayacak mıdır ya da aileler istedikleri okulların yakınında ev tutmayacak mıdır?

Şunu söyleyebiliriz; kayıt döneminde sahte adres beyanları ya da taşınmalarda bariz bir artış görülecektir.

Bu minvalde; akademik lise sayısı ve kontenjanlar artmadıkça, öğretmen açığı giderilmedikçe, ezbere değil, sorgulamaya, araştırmaya yönelik eğitim sistemi dizayn edilmedikçe hangi sistemi getirirseniz getirin eğitimde başarı yakalamanız mümkün değildir.

Üstelik bu sistemin önümüzdeki süreçte sınavsız eğitimin önünü açacağını düşünmek mümkün değildir.

Zaten getirilen yeni (!) sistem de bir kez daha göstermiştir ki; sınav kaçınılmazdır. Ölçmeye dayalı bir sistem en doğru sistemdir. Öte yandan yeni sistem özel kurs, özel ders v.b. ihtiyaçları ortadan kaldırmayacaktır. Unutulmamalıdır ki; yarış olduğu müddetçe aileler, öğrenciler ek tedbirlere ihtiyaç duyacaktır.

Öğretmenlere yönelik şiddet gün geçtikçe artmaktadır. Yıllarını mesleğine adayan, topluma yararlı bireyler yetiştirmek için gece gündüz çabalayan, gerektiğinde öğrencisinin karnını doyuran, cebine harçlık koyan, öğrencilerini çocukları ile bir tutan öğretmenlerimizin vahşi saldırılara maruz kalması, katledilmesi Türk milli eğitimi adına bir utançtır. Öğretmenlere yönelik şiddet yıllardan beri sendikamızın üzerinde hassasiyetle durduğu konulardan birisidir. Eylemlerle, basın açıklamalarıyla bu yaşanan saldırılara her zaman tepki gösteren sendikamız; psikolojik danışmanlık hizmetlerinin ve disiplin yönetmeliklerinin yetersizliğinin, okullarda güvenlik önlemlerinin alınmamasının, öğretmenlerin itibarlarının ve öğrenciler üzerindeki etkinliğinin azaltılmasının, okul çevresinin denetlenmemesinin, sınıf mevcutlarının fazla olmasının tüm bu şiddete zemin hazırladığına dikkat çekmektedir.

Öğretmenlerin hunharca katledilmesini, darp edilmesini, sözlü ve psikolojik şiddete uğramasını sadece lanetlemenin yetmeyeceğini, Milli Eğitim Bakanlığı'nın konuyla ilgili ivedi tedbirler alması gerektiğini söylemekten adeta dilimizde tüy bitti. Ne yazık ki bugüne kadar değişen bir şey olmadı. Öğretmenlerimiz çok acıdır ki, kendi öğrencileri ya da veliler tarafından her türlü hakarete maruz kalmakta, korkutulmakta, sindirilmektedir. Öğretmenlerimiz ne yazık ki öğrencisinden korkan bir meslek grubu haline getirilmiştir.

Oysa Hz. Ali, "Bana bir harf öğretenin kırk yıl kölesi olurum" demişti. Ulu Önder Atatürk öğretmenlere verdiği değeri, "Öğretmenler! Yeni nesli, Cumhuriyet'in özverili öğret-

men ve eğitmenleri, sizler yetiştireceksiniz; yeni nesil, sizin eseriniz olacaktır. " şeklinde ifade etmiştir. Bugün ise öğretmenlerin nasıl küçük düşürüldüğüne, horlandığında, itibar kaybı yaşadığına, şiddete uğradığına, katledildiğine tanık oluyoruz. Ne oluyor böyle? Çocuklarımıza ne oluyor? Biz öğretmenler bunları hak etmek için ne yaptık? Vatan sevgisiyle, milletine hayırlı evlat yetiştirmek için emek verdiğimiz, evlatlarımızdan ayırmadığımız öğrencilerimiz nasıl olur da eline silah alır, öğretmenlerini tehdit eder, hatta öldürür? Bunu aklımız mantığımız almıyor, asla kabul etmiyoruz.

Başta Sayın Cumhurbaşkanı, Başbakan ve Milli Eğitim Bakanı olmak üzere tüm yetkilileri öğretmenlere yönelik şiddete karşı ortak hareket etmeye çağırıyoruz. Toplumumuz bu konuya mutlaka duyarlı davranmalıdır. Öğretmenlerin itibar kaybı yaşamasının bir sonucu olan şiddet olayları milletimizin çözmesi gereken en öncelikli problemlerdendir. Hiç kimsenin yaşananları film seyreder gibi seyretme lüksü yoktur. Öğretmenlerin kaybettiği itibarı yeniden kazandırılmalı, bir milleti geleceğe hazırlayan öğretmenlere hak ettikleri değer verilmelidir.

ARTIK OKULLARDA ŞİDDET SON BULSUN. Okullar sevgi yuvalarıdır. Okullarda şiddete asla yer yoktur. Anne babalardan da istirham ediyoruz: Çocuklarınızı öğretmen sevgisiyle yetiştirin. Öğretmenlerimizi yüceltin. Öğretmenlerimize sahip çıkmak, evlatlarınıza, onların geleceklerine sahip çıkmak demektir.

Öğretmen atamalarının yetersizliğine her zeminde dikkat çekiyoruz. Madem eğitimde çağ atlama iddiasındayız, eğitime çok yatırım yapmakla övünüyoruz, eğitimin ihtiyaçlarının farkındayız, o halde

"ARTIK OKULLARDA ŞİDDET SON BULSUN. Okullar sevgi yuvalarıdır. Okullarda şiddete asla yer yoktur. Anne babalardan da istirham ediyoruz: Çocuklarınızı öğretmen sevgisiyle yetiştirin. Öğretmenlerimizi yüceltin. Öğretmenlerimize sahip çıkmak, evlatlarınıza, onların geleceklerine sahip çıkmak demektir."

atama sayısını artırabiliriz. Bütçenin imkânlarını öğretmen atamalarına, genç işsizliği önlemeye seferber etmek, ülkemize yapılacak en iyi hizmettir. Üstelik eğitimi okul duvarları ile sınırlı görmüyoruz. Eğitimde öğretmenlerimizi değerlendireceğimiz birçok alan var. Bu kadar eğitim fakültesi varsa, öğretmen atayacağına dair taahhütte bulunuyorsanız bu fakültelerde okuyan gençlerimizi de devlet olarak değerlendirmek durumundasınız. Bunun için ekonomik imkânlar kısıtlı ifadesinin arkasına saklanılmaması gerekir. Türkiye ekonomisi TÜİK'in verilerine göre 2017 yılının üçüncü çeyreğinde yüzde 11.1 büyüdü. Dolayısıyla yüzde 11 oranındaki büyümeden eğitime, öğretmen atamalarına pay ayırmak ülkemizin kalkınmasında çok önemlidir. Bu büyüme rakamları ortada iken, hiç kimse 'bütçe imkanları atama yapmaya elverişli değil' masalının arkasına saklanmaz. MEB'den talebimiz 2018 yılı için toplam 100 bin atamadır. Şunu da belirtmeliyiz ki; Türkiye'deki öğretmen ihtiyacını sadece ders yüküne göre belirlerseniz, hata yapmış olursunuz. Atama bekleyen öğretmenleri akşamları ya da hafta sonları destekleme kurslarında ya da okul dışında da eğitim-öğretim faaliyetlerini takip etmeleri için görevlendirebiliriz. Bakanlık tüm bunları projelendirerek, Türkiye'nin öğretmen açığı ve atama bekleyen öğretmen problemini çözebilir.

Sözleşmeli ve mülakatlı öğretmen alımı Milli Eğitim Bakanlığı'nın yaptığı en büyük hatalardan birisidir. Torpile, yandaşlığa, sübjektif değerlendirmelere dayalı olan, şeffaflıktan nasibini almamış mülakatlı öğretmen alımı birçok öğretmenin hakkının yenmesine neden olmuştur. KPSS'den 90-95 puan alanlar mülakatta elenirken, 60 puan alanlar öğretmen olarak atanmıştır. Bu konudaki tepkiler o kadar fazladır ki, son olarak Milli Eğitim Bakanı İsmet Yılmaz, "Önümüzdeki dönemde güvenlik soruşturmasında elenenler dışında geri kalan öğretmen adaylarının kendi yazılı puanı ne ise ona göre atamasını yapacağız." demiştir. Bu sözlerin ardından Şubat atamalarının nasıl yapılacağını hep birlikte göreceğiz. Bakan Yılmaz'ın bu açıklaması yerine getirilecek midir, yani mülakat geçtikadı şeklinde yapılarak, atamalar yazılı sınava göre yapılacak mıdır, yoksa açıklama sahipsiz mi kalacaktır? Sendika olarak talebimiz şudur: Öğretmen atamalarında elbette güvenlik soruşturması dikkate alın-

malıdır, ama atamalar tamamen KPSS puan üstünlüğüne göre gerçekleştirilmelidir.

Sözleşmeli öğretmenler ne yazık ki 6 yıl çakılı bir şekilde atandıkları yerde görev yapıyorlar. 6 yıl boyunca tayin isteyememek, adeta kürek mahkûmu olmak, modern, güçlü, büyük bir devletin politikası olmamalıdır. 24 yaşında öğretmen olarak atanan bir kişinin 30 yaşına kadar tayin isteyememesi, geleceğine yön verememesi demektir; hatta bu durum aile kuramaması sonucunu doğuracaktır. Hani aile kutsaldı? Hani gençlere 3 çocuk tavsiyesinde bulunuluyordu? Tüm bu tavsiyeler söz konusu sözleşmeli öğretmenlik olunca rafa mı kalktı? Sözleşmeli öğretmenler ile kadrolu öğretmenler arasında özlük, tayin v.b. birçok yönden hak farklılıkları vardır. Öğretmen odaları ücretli, sözleşmeli, kadrolu olmak üzere üç ayrı istihdam türü ile bölük pörçük edilmiştir. Çalışma barışı bozulmakta, verim giderek düşmektedir. Sendikamızın talebi sözleşmeli, ücretli öğretmen modellerinin kaldırılarak, tüm öğretmenlerin kadrolu olarak istihdam edilmesidir. Ücra yerlerde öğretmenlerin görev yapmasını sağlamanın yolu bellidir. Mahrumiyet tazminatı verilerek, bu bölgelerde öğretmenlerin görev yapması sağlanabilir. Bu şekilde öğretmenlerimiz gönüllülük esasına göre çalışacak ve diğer meslektaşlarından daha yüksek ücret alarak, teşvik edilecektir.

Bilindiği gibi mahrumiyet bölgelerinde görev yapan öğretmenlere fazladan çalıştıkları süre için puan verilmektedir. Sendikamızın talebi her yıl puanın yüzde 100 artırılmasıydı. Ancak MEB teklifimizi 1. yıl yüzde 25, 2. yıl yüze 50, 3. yıl yüzde 100 şeklinde yıllara yayarak hayata geçirdi. Türk Eğitim-Sen olarak zorunlu hizmetlerini tamamlayan

Sendikamızın talebi sözleşmeli, ücretli öğretmen modellerinin kaldırılarak, tüm öğretmenlerin kadrolu olarak istihdam edilmesidir. Ücra yerlerde öğretmenlerin görev yapmasını sağlamanın yolu bellidir. Mahrumiyet tazminatı verilerek, bu bölgelerde öğretmenlerin görev yapması sağlanabilir. Bu şekilde öğretmenlerimiz gönüllülük esasına göre çalışacak ve diğer meslektaşlarından daha yüksek ücret alarak, teşvik edilecektir.

öğretmenler ile 2010 yılında yapılan düzenleme ile zorunlu hizmetten muaf tutulmuş olup, atandığı zorunlu hizmet alanlarında halen fiilen görev yapmakta olan öğretmenlerin de hizmet puanlarında aynı oranda artırım yapılmasını talep ediyoruz. Ayrıca zorunlu hizmet bölgesinde bir okulda zorunlu hizmet yükümlülüğünü yerine getirmekte iken, zorunlu hizmet bölgesinde yer alan başka bir okula yer değiştiren öğretmenlerin artırımlı hizmet puanından yararlandırılmalarını da istiyoruz. Umuyoruz ki Bakanlık bu taleplerimizi dikkate alır.

Tam gün eğitime geçilmesi ile ilgili de önemli bir uyarıda bulunmak istiyorum. Milli Eğitim Bakanlığı 2019 yılı sonuna kadar tüm okulların tam gün eğitime geçmesi hedefini de gerçekleştirmek için çabalarını yoğunlaştırmaktadır. Sendika olarak tam gün eğitime geçilmesi hedefini çok önemsiyor ve destekliyoruz. Ancak bu yapılırken, okul ve derslik sayısı tam gün eğitime geçilmesi hedefi doğrultusunda yeterli sayıda artırılmalıdır. Gerekli alt yapı hazırlanmadan, derslik sayısı artırılmadan, öğrenciler ve öğretmenler için tüm tedbirler alınmadan tam gün eğitime geçilirse, 4+4+4 sisteminde olduğu gibi bir kısım öğretmenimizin norm kadro fazlası olması söz konusu olabilecek ve daha başka birçok sorun da yaşanabilecektir.

Eğitimde başarı sağlamak, dünya ülkeleri ile rekabet edebilmek, eğitim çalışanlarını mutlu ve huzurlu kılmak temel amacımız olmalıdır. Bu nedenle eğitimin sorunlarına toplumun tüm kesimleri duyarlı olmalıdır. Hükümet ve MEB yetkilileri de taleplere kulak vermeli, çözüm odaklı icraatlarda bulunmalıdır. Unutulmamalıdır ki; kalkınmanın en önemli ayağı eğitimdir. Bu vesileyle Afrin Harekatı'nda şehit olan askerlerimize Yüce Allah'tan rahmet, acılı ailelerine ve milletimize baş sağlığı diliyorum. Ülkemizin bölünmez bütünlüğü, birlik ve beraberliğimiz, huzurumuz, milletimizin geleceği için mücadele eden Mehmetçiğimizin Allah yar ve yardımcısı olsun. Dualarımız her daim Mehmetçiklerimizle birliktedir.

Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Eski Genel Müdürü

Ömer BALIBEY

Yeni Lise Geçiş Sistemi İle Öğretmenlere Performans Uygulamasını Değerlendirdi

Teog kaldırıldı, yeni lise geçiş sistemi getirildi. Yeni lise geçiş sistemi ile ilgili görüşlerinizi öğrenebilir miyiz?

Teog ilk gündeme geldiğinde bütün öğrencileri sınava sokmanın yanlış olduğunu söylemiştim. Teog aslında kötü bir sistem değildi. Öğrenciler 6 farklı dersten yılda iki defa sınava giriyordu. Teog'dan önce de SBS, OKS vardı. Öğrenciler istedikleri okullara, mesela İstanbul'da Galatasaray Lisesi, İstanbul Lisesi, Beşiktaş Anadolu Lisesi, Kadıköy Anadolu Lisesi'ne girebilmek için yarışıyorlardı. Öğrencilerin sadece dörtte biri sınava giriyordu. Sınavda başarılı olamayan öğrenciler mahallelerindeki okullara kayıtlarını yaptırıyorlardı. Yani daha önceki sistemde öğrencilerin puanı tutuyorsa, okullara yerleştiriliyordu.

Teog'da yapılan hata tüm öğrencilerin sınava zorunlu alınması oldu. Zira 1 milyon 200 bin öğrenci sınava giriyordu. Dolayısıyla çocukların stresi artıyordu. 300 bin civarında öğrenci ise boşta kalıyordu. Yani ortada garabet bir durum söz konusu idi. Zaten Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın da değiştirilmesini

" Sınavsız bir sistem olması ise mümkün değildir. Sınav her zaman vardır. Ölçülmeyen başarı, başarı değildir. Çocukların başarısı sınavla ölçülür. Öğrenciler sınava girer, bu sınavda bilgileri ölçülür, kazanamazlarsa mahallesindeki okula giderler. "

istediği husus buydu. Yani şikâyet edilen aslında Teog değil, yüzbinlerce öğrencinin zorunlu olarak açık liseye girmesi ya da dışarıda kalmasıydı. Öğrenci ve veli de çok mutsuzdu. Bundan vazgeçildi. Yeni lise geçiş sistemi getirildi.

Cumhurbaşkanı, 'En iyi okul en yakın okuldur' dedi ama burada şöyle bir durum var: Sınav yapacağız, bu sınavla yüzde 10 civarında öğrenci yüksek puanlı okullara yerleşecek. Sınavı kazanamayanlara ise 5 tercih hakkı sunulacak. Peki sıra bu çocuklara gelmezse ne olacak? Dolayısıyla Cumhurbaşkanı'nın 'En iyi okul en yakın okul' açıklaması yerine getirilmiş olmuyor. Bu noktada tercih tamamen kaldırılmalıdır. Sınavla yerleşmeyenler adrese dayalı kayıt sistemiyle mahallenin okullarına kaydını yaptırmalıdır. 5 tercih sunulması çocukların mahalle okuluna gidememesi anlamına gelmektedir.

Ne yazık ki yeni sistem ile ilgili hala bir yol belirlenmemiştir. Ne zaman, nasıl, hangi sorularla yapılacağı belli değildir. Proje okulları dahi belirlenmemiştir. Zaten proje okulu belirlenmesine karşıyım. Öğrenciler çalışırsa yüksek puanlı liselere girebilir. Şayet "proje okulu" derseniz, çocukları gönderecek semt okulu bulamazsınız. Bu nedenle proje okulu belirlenmemelidir.

Sınavsız bir sistem olması ise mümkün değildir. Sınav her zaman vardır. Maarif Kolejleri bile not ortalamasına göre öğrenci alıyordu. Ölçülmeyen başarı, başarı değildir. Çocukların başarısı sınavla ölçülür. Öğrenciler sınava girer, bu sınavda bilgileri ölçülür, kazanamazlarsa mahallesindeki okula giderler.

MEB Müsteşarı'nın açıkladığı çember sistem ile ilgili de şunları söylemek istiyorum: Milli Eğitim Bakanlığı öğrenci kayıt sisteminde 1., 2., 3. çember sistemini getirmek istiyor. Bu çember sistemi kayıt literatürüne ilk defa girecek. MEB kayıt çember sistemi alternatifi ile kendi kendini çember içine alacak. Bu durum, hem öğrencinin hem velinin kafasını karıştırıyor.

Halbuki daha önce belirttiğimiz gibi sınavı kazanan öğrenci istediği okula giremezse mahalleye en yakın okula girer, kaydının yaptırır. Bu konuda da müracaat edilen yetkili merci, il ve ilçe kayıt komisyonlarıdır. Onlar kendi yerel kayıt sisteminde okulları ve velileri her konuda bilgilendirir.

Burada çok önemli bir konuyu gözden kaçırmamak lazım: 2013 yılına kadar çok programlı liseler, genel liseler, Anadolu liseleri, meslek liseleri vardı. 2013 yılından sonra MEB, Türkiye'deki bütün genel liseleri Anadolu lisesi yaparak en büyük kaosu kendisi yarattı. Bu noktada; Bakanlık bu kayıt sisteminde netice elde etmek istiyorsa, eski sisteme dönmeli, sınavla alan Anadolu liseleri dışındaki liseleri eskisi gibi genel lise yapmalıdır. Genel liseler de tıpkı eskiden olduğu gibi puanla değil, kayıtla öğrenci almalıdır. Bu şekilde mahalle okulları öğrencilerin kayıt yaptırabileceği liseler haline gelir.

Üniversiteye girişte de eskiye dönüş yapıldı. Yeni getirilen sistemi olumlu buluyorum. Ancak bu değişikliklerin sınava az bir zaman kala yapılması doğru olmamıştır. İki oturumun ayrı günlerde yapılacak olması da yerinde bir karardır.

Öğretmenlere getirilen performans uygulaması ile ilgili görüşlerinizi öğrenebilir miyiz? Bu sistem hem kamuoyundan yükselen tepkiler hem de öğrencilerin öğretmenlere hakaret eden mesajlarının ardından kapatıldı, ancak hala Milli Eğitim Bakanlığı'nın gündeminde…

Öğretmenlere performans sistemi getirilmesi Öğretmen Strateji Belgesinde yer alıyordu. Öğretmen Strateji Belgesi Ömer Dinçer tarafından da sık sık gündeme getirilmişti. Bu belgede üç amaç vardı. Bu amaçlar şu şekildeydi: Yüksek nitelikli insanların istihdamını sağlamak, öğretmenlerin kişisel ve mesleki gelişimlerinin sürekliliğini sağlamak, öğretmenlik mesleğine yönelik algıyı ve mesleğin statüsünü iyileştirmek.

Ancak bugün getirilen performans sitemine baktığımızda; öğretmenin öğretmene, veliye, öğrenciye değerlendirilmesini görüyoruz. Öğretmeni; öğretmene, öğrenciye, veliye denetletirseniz; öğretmenin ne kimliği, ne kişiliği kalır. Bu sistemde insanların birbirini denetlemesi yanlış. Öğretmeni öğrenciye nasıl denetletirsiniz? Böyle bir şey olur mu? Öğretmene saygıyı yerle bir ediyorlar. Öğretmen veliye, öğrenciye asla denetlenmemelidir. Şunu da ifade etmek istiyorum; mesleki, ekonomik ve sosyal yönden ele aldığımızda öğretmenler, 10 yıldan sonra Milli Eğitim Bakanlığı'na karşı buruk, 20 yıldan sonra kırgın ve küskün oluyorlar. Bakanlık yetkilileri bunu da dikkate almalıdır.

"Bugün getirilen performans sitemine baktığımızda öğretmenin öğretmene, veliye, öğrenciye değerlendirilmesini görüyoruz. Öğretmeni; öğretmene, öğrenciye, veliye denetletirseniz; öğretmenin ne kimliği, ne kişiliği kalır. Bu sistemde insanların birbirini denetlemesi yanlış. Öğretmeni öğrenciye nasıl denetletirsiniz? Böyle bir şey olur mu? Öğretmene saygıyı yerle bir ediyorlar."

Sabah Gazetesi Yazarı, CNN TÜRK "Başarıya Doğru" Programını Hazırlayan ve Sunan

Sait GÜRSOY

İle Yeni Sınav Sistemleri Hakkında Söyleşi Gerçekleştirdik

Söyleşi: Meltem YALÇINKAYA

Yeni lise geçiş sistemini değerlendirir misiniz?

Yeni lise geçiş sisteminde; sınavla öğrenci alan liseler ve adrese dayalı olarak öğrenciyi kabul eden liseler olacaktır. 8'inci sınıf öğrencilerinin sayısı 1 milyon 200 bin civarındadır. Bu öğrencilerin 100 bin ya da 110 bini sınavla öğrenci alan liselere yerleştirilecektir. Bu liseler; fen liseleri, sosyal bilimler liseleri ve proje okullarından - geçtiğimiz yıllardaki üst düzey Anadolu liselerinden- oluşacaktır. Bu okular için 8'inci sınıf konuları dahil olan bir sınav yapılacak. Öğrenciler, bir oturumda yapılan sınav sonunda puanı yetiyorsa, bu okullara yerleştirilecek. Proje okullarının tamamı da büyük ihtimalle Mayıs ayında açıklanacak. Bence burada yapılan olay doğrudur. Daha önceki yıllarda tüm okulların önüne Anadolu lisesi tabelası asılarak, hepsi aynı hizaya getirilmişti. Bu okulların hepsi sınavla kabul ediyordu. Çok gereksizdi.

Bu sistemde, eğer öğrenciler sınavla bir yere giremezlerse, kendi oturdukları bölgedeki okullara girme şansını elde edecekler. Yüksek puanlı okullara sınavla öğrenci alınması doğrudur.

Milli Eğitim Bakanı ilk açıklamasında bu sınavın 6, 7 ve 8'inci sınıfların konularını kapsayacağını söylüyordu. Bu, yanlıştı. Çünkü öğrenciler 8'inci sınıfa göre Teog hazırlığı yapıyordu. Konuyla ilgili gerekli eleştiriler yapıldı. Milli Eğitim Bakanlığı da bu eleştirileri dikkate alarak, bu yıl öğrencileri sadece 8.

"Milli Eğitim Bakanı ilk açıklamasında bu sınavın 6, 7 ve 8'inci sınıfların konularını kapsayacağını söylüyordu. Bu, yanlıştı. Çünkü öğrenciler 8'inci sınıfa göre Teog hazırlığı yapıyordu. Konuyla ilgili gerekli eleştiriler yapıldı. Milli Eğitim Bakanlığı da bu eleştirileri dikkate alarak, bu yıl öğrencileri sadece 8. sınıf konularından sorumlu tutacak, 6 ve 7. sınıf konularına geçiş ise kademeli olarak sağlanacak."

"Öğrenciler haftanın 5 günü okula gidiyor, okul sonrasında ve hafta sonları da kurslara, dershanelere gidiyorlardı. Yeni sistemde öğrencilerin yüzde 90'ı sınavsız olarak okullara yerleştirileceği için öğrenci ve ailelerin üzerinde oluşturulan stres ve sosyal yaşamdan uzak olma durumu ortadan kalkacak ve bir süre sonra sistem rayına oturacaktır. "

sınıf konularından sorumlu tutacak, 6 ve 7. sınıf konularına geçiş ise kademeli olarak sağlanacak. Ayrıca 60 soru öğrenciyi ölçebilecek nitelikte değildi. MEB bu eleştirileri de dikkate aldı ve soru sayısını 90'a çıkardı.

Biliyorsunuz; MEB önce illerde daha sonra ilçelerde eğitim bölgeleri oluşturdu. Buna göre, öğrencilere 9 okul sunulacak. Öğrenciler bu okullar arasında 5 okulu tercih edecek. Bu okullar arasında Anadolu liseleri, mesleki ve teknik liseler ile imam hatip liseleri de olacak. Adaylar istemedikleri hiçbir okula yerleştirilmeyecek. Yerleştirmelerde istek sırasına bakılacak, olmazsa ev adresine bakılacak, bu da olmazsa hangi ortaokuldan mezunsa oraya yakın okula yerleştirilecek. Bence bu tip okullara sınav yapılmaması doğrudur. Ancak burada bütün okulların eğitim şartları birbirine eşit olmadığı için öğrenci ya da aile çocuğunu çok daha kaliteli eğitim veren okula göndermek isteyebilir. Bu nedenle öğrencilerin geniş seçim yapmasında yarar bulunmaktadır. Aileler belli okulların çevresinde adres değişikliğine gidebilir. Bu sistem düzgün yürütülürse iki nokta ortaya çıkacak. Artık öğrenciler okullarına dönecek ve öğretmenlerin gerçek not vermesi söz konusu olacak.

Teog'un öğrenciler üzerinde stres yarattığı, öğrencilere kurslara, etütlere yönlendirildiği söylenmişti. Yeni getirilen sistemde öğrencilerin takviye ders almalarına gerek kalmayacak mı? Bu sistemle hedeflenen sınavsız lise geçiş sistemine ulaşabilir miyiz?

Daha önceki sistemde tüm okullar öğrencisini sınavla aldığı için öğrenciler, okul dışında kurslara gidiyor ya da özel ders alıyor ve bu şekilde ikinci bir zorluğun altına giriyorlardı, stres yaşıyorlardı. Öğrenciler haftanın 5 günü okula gidiyor, okul sonrasında ve hafta sonları da kurslara, dershanelere gidiyorlardı. Yeni sistemde öğrencilerin yüzde 90'ı sınavsız olarak okullara yerleştirileceği için öğrenci ve ailelerin üzerinde oluşturulan stres ve sosyal yaşamdan uzak olma durumu ortadan kalkacak ve bir süre sonra sistem rayına oturacaktır. Ama tabi ki sınavla öğrenci alan 100, 110 bin kişilik grup var. Her ülkede olduğu gibi bizim ülkemizde de, sınavla alınan okullara hazırlık yapıldığından bu öğrenciler üzerinde ekstra bir yük oluşacaktır. Alınan karar yerindedir; doğru adımlar atılırsa bir ya da iki sene sonra bunun meyveleri toplanacaktır.

Üniversiteye Girişte yeni sistem getirildi. Böyle bir değişikliğe neden ihtiyaç duyuldu? Yeni sınav sistemini genel hatları ile değerlendirir misiniz? Bu sistem de açıklandığı halinden daha farklı bir şekle büründü, birtakım değişiklikler yapıldı. Yeni sınav sistemin eskisinden farklılıkları nelerdir? Eğitim hayatımızda ne tür değişiklikler olacaktır?

Bilindiği gibi sınav iki oturumda yapılacak. Birinci sınav olan Temel Yeterlilik Testi Cumartesi günü, ikinci sınav olan Yükseköğretim Kurumları Sınavı da Pazar günü gerçekleştirilecek. Temel Yeterlilik Testi'nde Türkçe ve Temel Matematik ile ilgili sorular yer alacak. Birinci sınav ulusal bazda ALES, uluslararası alanda EST benzeri bir sınavdır. Amaç, öğrencilerin ortaokul bilgilerini ölçmek değil, ortak

konulardan soru çıkacağı için öğrencilerin ortaokulda aldığı bilgileri kullanabilme gücünü görmektir. "Öğrencilerin Türkçeyi kullanma gücü var mı, bununla birlikte matematiksel işlemleri yapabiliyorlar mı ya da temel kavramları kullanıyorlar mı?" sorusunun karşılığını bulmaktır. Bu sınavlarda öğrencilerin zekâ yapıları da ortaya çıkacaktır.

Bu değişikliğe katılıyorum ama katılmadığım nokta şu: Şu anda ortaokuldan liseye geçecek öğrencilere "4 yıl sonra böyle bir sınava gireceksiniz, buna göre hazırlık yapın" denilseydi daha doğru olacaktı. Öğrencilerin Türkçeyi, matematik işlemleri kullanma güçleri ölçülecek ama çocuklar buna adapte değil. Psikologlarla da konuştum. Bu, yeni bir sınav sistemidir, sisteme adapte olmak için 2.5 aylık süre söz konusudur. Ayrıca bu sınavda fen bilimleri ve sosyal bilimler testlerinde YGS benzeri sorularda ortak konulardaki bilgiler ölçülecek.

İkinci sınavı da değerlendirecek olursak; bu kez karşımıza alan ile ilgili sorular çıkacaktır. Bilgiye dayalı sorular olacaktır. Soru sayısına bakıldığı zaman olumsuzluk vardır. Branşlardan çok az soru geldiği için, çok sorulu sınavlarda, daha çok yanlış yapıp yine istediği bölümleri elde edecektir. Bence az sorulu olan bu sınavlarda öğrencilerin çok daha fazla doğru net yapması gerekiyor. Yanlış sayısı artarsa o zaman istediği sonucu elde edemeyecektir.

Öte yandan üst düzey üniversitelerinin bölümlerine girerken netler soruların tamamını kapsayacağı için burada önemli bir nokta var. Okul yani ortaöğretim başarı puanı devreye girecek. Bu nedenle öğrencilerin üniversitenin yolunun okuldan geçtiğini çok iyi görmesi ve okul notlarını yükseltmesi gerekir.

" Şu anda ortaokuldan liseye geçecek öğrencilere "4 yıl sonra böyle bir sınava gireceksiniz, buna göre hazırlık yapın" denilseydi daha doğru olacaktı. Öğrencilerin Türkçeyi, matematik işlemleri kullanma güçleri ölçülecek ama çocuklar buna adapte değil. Psikologlarla da konuştum. Bu, yeni bir sınav sistemidir, sisteme adapte olmak için 2.5 aylık süre söz konusudur. "

Burada okulun devreye girmesini, okulun değer kazanmasını, okula dönüş yapılmasını bu sistemle çok iyi karşılıyoruz ancak buraya virgül koyalım, katılmadığım nokta şu: Diploma notları salt olarak alınıyor. Örneğin; öğrencinin diploma notu 5 ile, akabinde ve 0.12 denilen bir katsayıyla çarpılıyor. Bu da okullarda öğrencilere yüksek not verilmesine yol açıyor.

Şayet diploma notuyla elde edilen ortaöğretim başarı puanı ağırlaştırılmış olsaydı o zaman öğrenciler arasında hiçbir zaman haksızlık olmayacaktı. Örnek vereyim; Galatasaray lisesinde diploma notu 74 olan bir öğrencinin başka bir okulda diploma notu 95 olan bir öğrenciden bilgisi çok daha üst düzeydedir. Ama puan olarak baktığınız zaman Galatasaray lisesindeki bir öğrenci iyi bir üniversiteye yerleşemezken, başka bir okuldaki öğrenci istediği üniversiteye yerleşebilecektir. Bu konuda da gerekli uyarılarımızı yaptık ama herhangi bir değişiklik olmadı. Kısacası bu sınavı ele aldığımızda bir süre sonra tıpkı liseye geçiş sınavı gibi üniversiteye geçişte de odak nokta okul ve öğretmen olacağı için bize artılar getirebilecektir. Tabi iki sınavda da eksikleri masaya yatırıp, hep birlikte elimizi taşın altına sokmamız gerekir. Sınav üzerinde daha iyi revizyonlar yaparak, öğrencilerin karşısına çıkarsak, ölçme değerlendirmede olumlu durumlarla karşılaşacağız.

Pervin KAPLAN
Habertürk Gazetesi
Eğitim Editörü ve Yazarı

3.5 Milyon Öğrenci İçin Lise ve Üniversite Belirsizliği

"2017-2018 öğretim yılı hem 8'inci sınıfta okuyan 1.2 milyon hem de bu yıl üniversite sınavlarına girecek 2.2 milyon öğrenci ve ailesi için belirsizlikle başladı. Lise geçiş sınavı TEOG ile üniversite sınavları YGS-LYS kaldırıldı. Her iki sınavla ilgili de soru işaretleri hem yaklaşık 3.5 milyon öğrenci ve ailesi için sürüyor."

15 Eylül gecesi Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın bir televizyon kanalında "TEOG'un kaldırılması lazım" sözlerinin ardından 84 saat sonra 19 Eylül'de sonuçları liselere geçişte kullanılan Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sistemi (TEOG) sınavları kaldırıldı ama yerine ne geleceği açıklanmadı. Hemen peşinden de 2010 yılından bu yana uygulanan iki aşamalı üniversite sınavları Yükseköğretime Geçiş Sınavı (YGS) ile Lisans Yerleştirme Sınavları (LYS) kaldırıldı. İlk ne olacağı açıklandıktan sonra da "revizyonlara" uğrayan üniversite sınavlarının yerine gelen sistem açıklandı.

Ancak hem bu yıl 8'inci sınıfta okuyan ve TEOG için hazırlanan 1.2 milyon 8'inci sınıf öğrencisi hem de bu yıl üniversite sınavlarına girecek 2.2 milyon öğrenci için de yaklaşık 4 aydır süren bir belirsizlik dönemi de başlamış oldu.

Gelin önce liseye geçiş sisteminden daha net olan YGS-LYS yerine getirilen Yükseköğretim Kurumları Sınavı'na (YKS) ve bu sistemde yaşanabilecek sorunlara bakalım.

29 GÜNDE İKİ KEZ 'REVİZYON' GELEN YKS

Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde geçtiğimiz 26 Eylül'de yapılan 2017-2018 akademik yıl açılış töreninde ilk olarak YÖK Başkanı Prof. Dr. Yekta Saraç, YGS ile LYS'lerin kaldırıldığını duyurdu. Geçtiğimiz 12 Ekim'de de Saraç yeni sistemi açıkladı. Buna göre Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) olarak açıklanan yeni üniversite sınav sistemi iki oturumlu olacaktı. Temel Yeterlilik Testi (TYT) adını taşıyan ilk oturum 40'ar Türkçe ve temel matematik olmak üzere 80 sorudan oluşuyordu. Testlerin katkısı da eşit yüzde 50 olacaktı.

TYT sabah, ikinci oturum olan alan sınavları öğleden sonra olacaktı. TYT'nin 150 ve 180 puan olmak üzere 2 barajı vardı. 150'yi aşan ön lisans programlarını tercih edecek, 180'i aşan ise ikinci oturuma girecekti. Bu sınavın puanları da 2 yıl geçerli olacaktı. Bu sınavda tek TYT puanı çıkacak ve önlisans programları buna göre seçilecekti.

Aynı gün öğleden sonra yapılacak ikinci oturum her biri 40'ar soruluk Türk Dili ve Edebiyatı-Coğrafya 1, Sosyal Bilimler, Matematik ve Fen Bilimleri olmak üzere dört

testten 160 soru yer alacaktı. Bu sınavda da 180 ve üzerinde puan alan adayların lisans programlarını tercih hakkı bulunuyordu. YKS'de yabancı dil sınavı da olacaktı. Bu durumda ikinci oturumdan Eşit Ağırlık (EA) sözel (SÖZ) ve Sayısal (SAY) olmak üzere 3 puan ile dil sınavından da tek DİL puanı çıkacak.

TAHMİN EDİP Mİ SINAVA GİRECEKLERDİ?

Ancak açıklamanın tartışılan konulardan biri ikinci oturum için gereken 180 puan barajı oldu. Sabah TYT'ye girecek öğrenci öğleden sonraki oturum için 180 puan aldığını nasıl bilecekti? Tahmin ederek sınava girmesi mi bekleniyordu? Ayrıca neden sadece ve matematik yeterliliği sorgulanıyordu? Diğer dersler sınavda sorulmayacaksa öğrenci neden bu derslere çalışacaktı? İkinci oturumunda neden tarih soruları yoktu? İşte sınavla ilgili temel soru işaretleri bunlar oldu.

19 EKİM: PUAN HESAPLAMA VE TESTLER DEĞİŞTİ

Bu tartışmalar üzerine ilk açıklamanın üzerinden bir hafta geçti ve 19 Ekim'de sınav sisteminde değişiklik yapıldı. İlk oturumdaki 180 puan hesabı ikinci oturumda hesaplanacaktı. Tarih soruları gelince Türk Dili ve Edebiyatı- Coğrafya -1 olarak açıklanan testin adı Türk Dili ve Edebiyatı-Sosyal Bilgiler-1 oldu. Sosyal Bilgiler testinin de adı Sosyal Bilgiler-2 olarak değiştirildi.

BİR AY İÇİNDE İKİNCİ DEĞİŞİKLİK TYT İLE GELDİ

Ancak TYT ile ilgili eleştiriler son bulmadı. YÖK bu kez de 9 Kasım'da değişiklikleri duyurdu. TYT testleri değiştirildi, soru sayısı arttı. Bu değişikliğe göre 40'ar soruluk Türkçe ve temel matematik sorularının yanı sıra 20'şer fen ve sosyal bilimler soruları geldi. Böylece testteki soru sayısı 80'den 120'ye çıkmış oldu. Bu haliyle TYT, kaldırılan YGS'ye benzedi.

Sosyal Bilimler Testi soruları 5 coğrafya, 5 felsefe, 5 tarih ve 5 Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi soruları olmak üzere 20 tane oldu.

Fen Bilimleri'ne gelince, biyoloji sorusu 6, fizik sorusu 7, kimya sorusu 7 oldu.

Ancak Sosyal ve Fen sorularının TYT'ye eklenmesiyle testlerin ağırlıkları henüz belli olmadı.

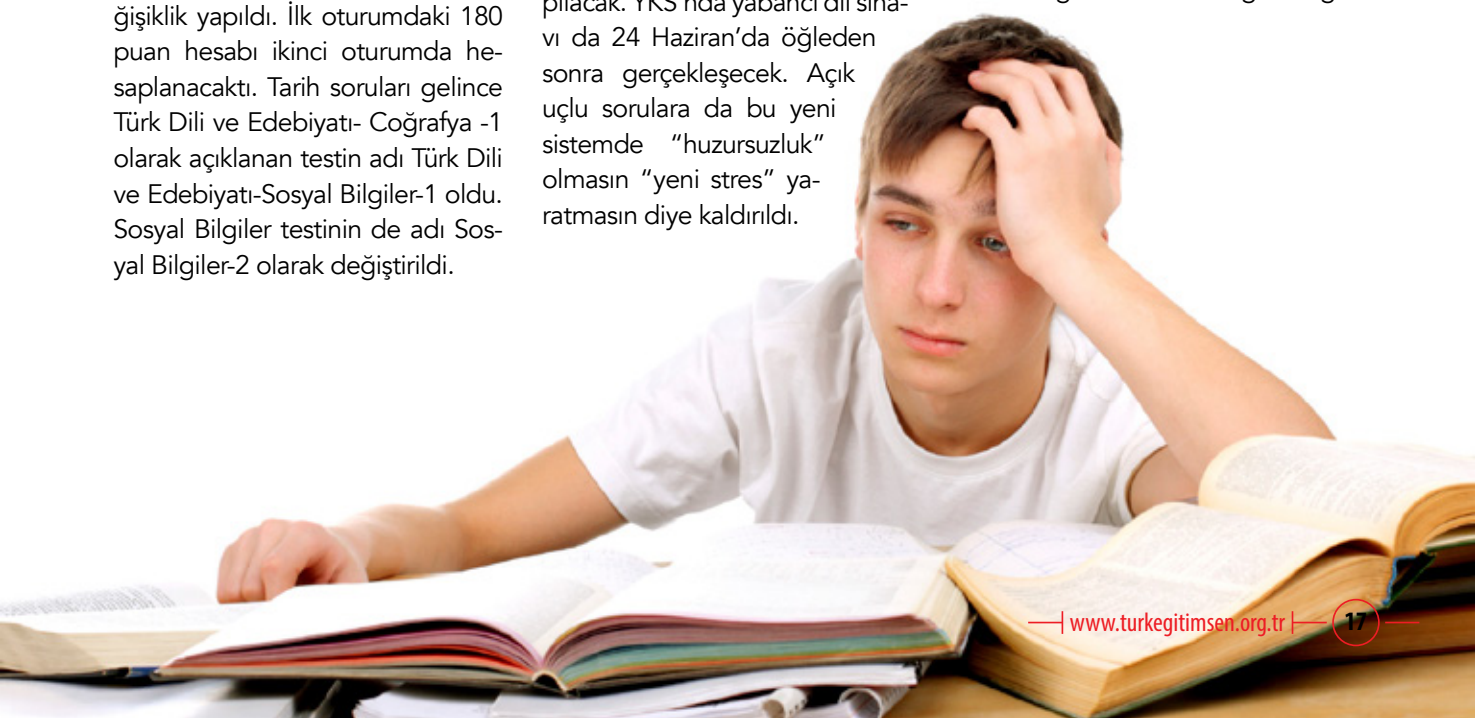
OTURUMLAR ARASINA BİR GÜN GİRDİ

Ayrıca iki oturumlu sınavın oturumları arasına bir gün ara verildi. Sınavın ilk oturumu TYT 23 Haziran Cumartesi günü sabah, ikinci oturumu da 24 Haziran Pazar günü yapılacak. YKS'nda yabancı dil sınavı da 24 Haziran'da öğleden sonra gerçekleşecek. Açık uçlu sorulara da bu yeni sistemde "huzursuzluk" olmasın "yeni stres" yaratmasın diye kaldırıldı.

BU SİSTEMDE SORUN YERLEŞTİRMEDE YAŞANACAK

29 gün içinde iki ayrı duyuruyla "revizyon" geçiren sistemde henüz değişmeyen sınavın 150 ve 180 puan barajları ile mimarlık, mühendislik, tıp, hukuk ve öğretmenlik programları için getirilen barajlar ve puan türleri oldu. Sınava girecek adaylar da aileleri her değişikliği kaygı ile izledi.

Peki bu sistemin sorunları neler olur? İlk sorun yerleştirmede yaşanacak. Çünkü her yıl adaylar bir önceki yılın başarı sırası ile puanlarını dikkate alarak tercih yapar. Bu yıl ellerinde veri olmayacak. Tercihlerini hangi kritere göre yapacaklar? Ayrıca puan yığılmalarının önüne nasıl geçilecek? Adaylar kaldırılan sistemde örneğin sayısal tercihler için 4 farklı puan türü kullanıyordu. Şimdi tıp, mühendislik isteyen de tek puan kullanacak. Bunların yaratacağı karmaşa nasıl engellenecek? Boş kontenjanlardan şikayet ediliyordu ama bu yıl değişen bu sistemle boş kontenjanın artması nasıl önlenmiş olacak? Bu sistemin getireceği sorunları temmuz ayında yerleştirme döneminde tercihleri yaparken ve sonuçlar açıklandığında net olarak göreceğiz.

TEOG YERİNE GELEN SİSTEM LİSE GEÇİŞ SINAVLARI

Gelelim TEOG yerine getirilen lise geçiş sınavına. Kaldırılmasının üzerinden yaklaşık 1.5 ay sonra 5 Ekim'de Milli Eğitim Bakanı İsmet Yılmaz katıldığı bir programda yeni lise geçiş sistemini açıkladı. Buna göre öğrencilerin yüzde 90'ı oluşturulan eğitim bölgeleri içinde adrese göre yerleşecek, yüzde 10'u da 600 "nitelikli okul" için yapılacak sınava girecekti. Sınav da sayısal ve sözel testlerden 60 sorudan oluşacaktı. Sorular 6, 7 ve 8'inci sınıf konularından çıkacaktı. Özel okullar da kendi sınavlarını yapacaktı. Bakan'ın "nitelikli okul" açıklaması diğer okullar niteliksiz mi tartışmalarına yol açarken, 60 sorunun da ölçme değerlendirme açısından yetersizliği dile getirildi. Bakan Yılmaz 15 Ekim'de partisinin milletvekillerine yaptığı sunumda ise sınavda soru sayısının artacağını söylerken, 3 yanlışın da bir doğruyu götüreceğini okul sayısının da artacağını söyledi.

10 gün sonra ise Bakan Yılmaz bir kez daha kamuoyuna açıklama yaptı. Sınavın soru sayısı 90'a çıkmıştı. Soru dağılımı 20 Tükçe, 20 matematik, 20 fen, 10 İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük, 10 Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, 10 Yabancı Dil şeklinde olacaktı. Tek oturumdan oluşacak ve 135 dakika sürecekti. Ama sorular sadece 8'inci sınıftan çıkacaktı. Sınavda ilk açıklamaların aksine açık uçlu soru da yoktu.

Bu sistemin soru işaretleri ise henüz giderilmiş değil. Bir kez 1 milyon öğrencinin liselere yerleştirileceği eğitim bölgeleri nasıl oluşturulacak belli değil. Bu eğitim bölgelerinde 9 okul türünden öğrenci tercih listesi hazırlayacak deniliyor ama bu türler ise 3 Anadolu, 3 imam hatip ve 3 meslek lisesi olarak açıklandı.

Öğrenciler 5 tercih yapacak. MEB Müsteşarı Yusuf Tekin ise ailelerin 5 tercihi de doldurmak zorunda olduklarını söyledi. Bu durumda sadece Anadolu lisesi isteyen öğrenci birer tane de meslek ve imam hatip lisesi tercihi mi yapacak? 3 tercih yaparsanız tercihiniz geçersiz mi olacak?

3 yanlış bir doğruyu götürecek mi? Bu soru da yanıtsız.

Kimse istemediği okula gitmeyecekse 5 tercihine yerleşemeyen nereye gidecek? Açık liseye mi?

Yerleştirme kaosu nasıl giderilecek? Geçen yılın taban puanları ile yüzdelik dilimleri bu yıl geçerli olmayacağına göre talep ve puan yığılmalarının önüne nasıl geçilecek?

Kısaca liseye de üniversiteye geçişte de ortaya konan sistem üzerinde çalışılmadan, herhangi bir hazırlığı yapılmadan "kaldırılacak" dendiği için ortaya çıktı. Tıpkı geçmiş tüm sistemlerde olduğu gibi sınav sistemlerinin neden kaldırıldığı, yerlerine getirilenlerin hangi gerekçelerle geldiği bilinmiyor. Çünkü eğitim sistemi her zaman olduğu gibi yaz-boz üzerine kurulu. Bu sistemde pilot uygulama ne yazık ki Türkiye'de karar vericiler tarafından hiçbir zaman dikkate alınmıyor.

Kısaca liseye de üniversiteye geçişte de ortaya konan sistem üzerinde çalışılmadan, herhangi bir hazırlığı yapılmadan "kaldırılacak" dendiği için ortaya çıktı. Tıpkı geçmiş tüm sistemlerde olduğu gibi sınav sistemlerinin neden kaldırıldığı, yerlerine getirilenlerin hangi gerekçelerle geldiği bilinmiyor. Çünkü eğitim sistemi her zaman olduğu gibi yaz-boz üzerine kurulu. Bu sistemde pilot uygulama ne yazık ki Türkiye'de karar vericiler tarafından hiçbir zaman dikkate alınmıyor.

Önümüzdeki yıl "sürekli revizyonlara" uğrayan liseye geçiş ve üniversiteye giriş sınavlarının aksayan yönlerini ancak Milli Eğitim Bakanı İsmet Yılmaz'ın da vurguladığı gibi "yaşayarak" göreceğiz.

Ortaöğretime Geçiş

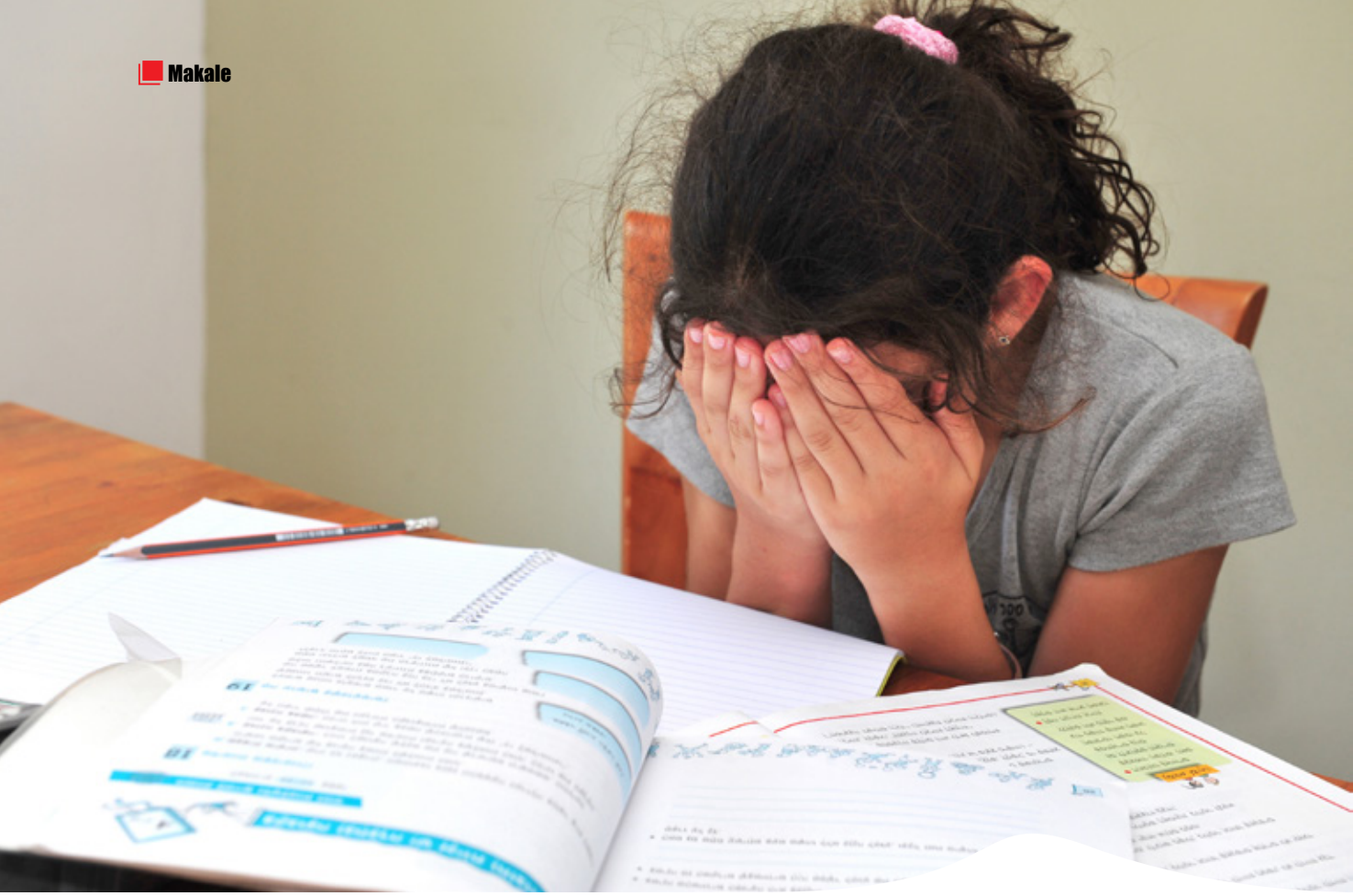
Prof. Dr. Necati CEMALOĞLU
Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

Ortaöğretime geçiş sistemi ile ilgili çıkmaz, henüz tam anlamıyla çözülmüş değil. Her gün, her saat yeni bir düzenleme ile karşı karşıya kalabiliriz. Milli Eğitim Bakanlığı balans ayarı bozulmuş teker gibi sürekli yalpalayıp duruyor. Önerilen modellerde sistem bütünlüğü olmadığı gibi, sistemin öğeleri arasında eşgüdüm ve işbirliği ise hiç yok.

Milli Eğitim Bakanlığı ortaöğretime geçişte en mükemmel sistem olarak tanımladığı TEOG'dan neden vazgeçti? TEOG'a açık uçlu soru eklenmesi düşünülürken, ani bir kararla TEOG'un kaldırılmasına neden karar verildi? Milli Eğitim Bakanlığı TEOG'un kaldırılması ile ilgili kamuoyunu tatmin edecek nitelikte bir açıklama neden yapamadı? TEOG'un kaldırılmasına neden olan araştırma verileri var mıydı? Bu veriler TEOG ile ilgili hangi olumsuzluklara işaret ediyordu? Milli Eğitim Bakanlığı elinde veri olmadan mı karar veriyor? Bu soruları çoğaltmak ve doğurtmaca tekniğine başvurarak tartışmak mümkündür. Ancak, bu soruların hiçbirinin Milli Eğitim Bakanlığı'nda cevabının olmadığı ise kesin bir gerçektir.

TEOG iyi bir sınav değildi. Doğrudan ezberciliği teşvik eden, ezbere dayalı bilgiyi ölçen, öğrenciler arasındaki temel becerileri ayırt etmekten yoksun özellikler gösteriyordu. TEOG'un kaldırılma kararı

fevkalade yerinde bir karardır ancak, yerine yeni bir model koymadan kaldırmaya çalışmak sorunlu bir durumdur.

Ortaöğretime geçişte TEOG'un öğrencileri strese soktuğu, öğrencilerin çocukluklarını yaşayamadıkları, yarış atına döndükleri ve bu nedenlerle değiştirilmesi gerektiği daha önce yetkili ağızlardan duyulan sözlerdi. Bu sakıncaları ortadan kaldıracak modellere ihtiyaç vardı. Ortaöğretime geçişte dünya genelinde uygulanan modeller şunlardır: Ortaöğretime sınavsız geçiş, not ortalamasına göre geçiş, ikametgâha göre geçiş, merkezi sınav, sanat ve spor alanının puanlamaya dahil olduğu modellerdir.

Sınavsız geçiş, öğrencinin ortaokuldan mezun olduktan sonra istediği bir ortaöğretim kurumuna kayıt yaptırması şeklinde ortaya çıkmaktadır. Türkiye'de sınavsız ortaöğretime geçiş teorik olarak mümkün ancak, uygulamada karşılığı olmayan bir durumdur. Sınavsız ortaöğretime geçiş uygulaması olduğu zaman, Ankara'da velilerin büyük bir çoğunluğu çocuğunu Atatürk Anadolu Lisesi'ne ya da Gazi Anadolu Lisesi'ne kayıt yaptırmak için müracaat ettiğinde, yığılmayı ortadan kaldıracak herhangi bir pratik çözüm yolu bulunmamaktadır. Finlandiya gibi OECD verilerine göre en başarılı okulla en başarısız okul arasındaki farkın 10 puan olduğu ülkelerde rahatlıkla uygulanabilmesine rağmen, OECD verilere göre Türkiye gibi en başarılı okulla en başarısız okul arasındaki farkın 60 puan olduğu ülkelerde uygulanması imkânsız gibi görünmektedir. Sınavsız geçiş sistemi üstün zekâlı öğrencilerin kaybolmasına da neden olmaktadır. Genel olarak ülkelerin nüfusunun %5'i üstün zekâlı olarak kabul edilir. İsrail üstün zekâlı potansiyelin %11'ini yakalarken Almanya, İsviçre, Fransa gibi ülkeler %5'i yakalamaktadır. Türkiye'de bu oran %2,5'tir. Türkiye üstün zekâlı nüfusun yarısına ulaşabilmekte diğer yarısını kaybetmektedir. Bu öğrencilerin ders notları çok iyi değildir. Okula devam sorunları vardır. Uygulanacak sınav sistemi bu öğrencileri yakalamaya yönelik olduğunda işe vuruk sonuçlar alınabilir. Ancak, şu ana kadar uygulanan ortaöğretime geçiş modelleri, üstün zek3alı öğrenciler için özel bir model ortaya koyamamıştır.

Not ortalamasına göre ortaöğretime geçiş sistemi sıkıntılıdır. Türkiye'nin 1993 eğitim-öğretim yılına kadar uyguladığı Süper Lise deneyimi vardır. Öğrencilerinin Anadolu Liselerini kazanamadığını gören öğretmenler, şişirilmiş puanlarla öğrencilerini mezun etmişlerdi. Bu öğrenciler de not ortalamasına göre öğrenci alan Süper Liselere kayıt için başvurdu. Bir okula 5 binin üzerinde 5.00 not or-

talaması ile başvuru olunca, Süper Liseler kapatılmak zorunda kalındı. Okullarda verilen notların geçerlik ve güvenirliğinin düşük olduğu göz önüne alınırsa, ortaokuldaki not başarısının ölçüt alınması oldukça sorunlu bir durumdur. Özel okulların not şişirme hastalığı, ölçme ve değerlendirmeden bihaber öğretmen, bu sistemin uygulanma düzeyini olumsuz yönde etkilemektedir.

İkametgâha göre yerleştirme sistemi, Hindistan'daki kast sisteminin bir uzantısıdır. Öğrencinin ailesinin sosyo-ekonomik durumuna göre bir liseye yerleştirilmesi, dikey hareketliliği engellemeye yönelik bir uygulamadır. Çocuğu, ailesinin sosyo-ekonomik statüsüne mahkûm etmek, demokrasi, fırsat eşitliği ve cumhuriyetin temel ilke ve inkılapları ile bağdaşmaz. İkametgâha dayalı yerleştirme gayrimenkul fiyatlarında da fahiş bir artışa sebep olduğu için kazanan sadece emlakçılar ve gayrimenkul sahipleri olmaktadır.

Merkezi sınav sistemine dayalı yerleştirme ülkemizde yıllardan beri uygulanmaktadır. Öğrencileri dershanelere bağımlı kıldığı, stres ve kaygıya neden olduğu, evlerinden çok uzaktaki okullara gitmek zorunda kaldıkları, sınavın nitelikli öğrencileri seçmekten yoksun olduğu ileri sürülmektedir. Bu eleştirilerin ve kaygıların haklılık payı vardır. Türkiye gibi ülkeler, rüşvet, torpil, adam kayırmacılık gibi gayri ahlaki uygulamaların kol gezdiği ülkelerde merkezi sınavlar bir dereceye kadar adaletli uygulamalara da sebep olmaktadır. 2005 ile 2014 yılları arasında merkezi sınavlardaki soruların çalındığı yönündeki iddialar, merkezi sınavların da Türkiye'de uygulanamayacağının göstergesi olmuştur. Şunu da açık yüreklilikle belirtmek isterim ki, Türkiye'de merkezi sınavlar olmasaydı, ben köyümden dışarı bir adım dahi atamazdım…

İkametgâha göre yerleştirme sistemi, Hindistan'daki kast sisteminin bir uzantısıdır. Öğrencinin ailesinin sosyo-ekonomik durumuna göre bir liseye yerleştirilmesi, dikey hareketliliği engellemeye yönelik bir uygulamadır. Çocuğu, ailesinin sosyo-ekonomik statüsüne mahkûm etmek, demokrasi, fırsat eşitliği ve cumhuriyetin temel ilke ve inkılapları ile bağdaşmaz. İkametgâha dayalı yerleştirme gayrimenkul fiyatlarında da fahiş bir artışa sebep olduğu için kazanan sadece emlakçılar ve gayrimenkul sahipleri olmaktadır.

Bazı akademisyen ve yazarlar PISA sonuçlarının, ortaöğretime geçiş sisteminde kullanılacağını ileri sürmesi oldukça şaşırtıcıdır. PISA sonuçları her ne kadar nesnel olsa da, 3 yılda bir yapılmakta ve örneklem üzerinde sınav uygulanmaktadır. Her yıl yapılmaması ve örneklem üzerinde çalışılıyor olması PISA verilerinin kullanılmasının mümkün olmadığının da göstergesidir.

Sanat ve spor alanının ortaöğretime geçiş sürecinde işe koşulması sıkıntılı uygulamalardır. Sanat ve spor alanının ortaöğretime geçişte etkisinin olması, dışsal bir güdülemedir. Çocuklar, ortaöğretime geçişte kendilerine avantaj sağlayacak, ek puan getirecek diye sanat ve sporla uğraşmak zorunda kalacaktır. Oysa bu tür etkinlikler ilgi ve içsel motivasyonla ilgili olması ve öğrenci mutlu olduğu, ilgisi olduğu için bu alanlarda aktivite yapması gerekir. Türkiye'de ortaöğretime geçişte sanat ve spor alanı ile ilgileniyor olmanın katkısı olacağını öğrenen aileler ve çocuklar nasıl bir yol izlemeye başlar? Öncelikle okulların hem fiziki kapasitesi hem de ekonomik durumları bu tür sanatsal faaliyetlere uygun değildir. Bu yüzden özel spor ve sanat eğitimi veren kurumlardan ya da devlet kurumlarından alınacak belgeler işe koşulacaktır. Her semtte ya da mahallede göstermelik sanat ve spor merkezleri, tesisleri kurulacak, öğrenciler kayıt olacak ve istedikleri sanat ve spor alanı ile ilgilendiklerine yönelik belge alıp, ortaöğretime geçişte kullanma ihtimali artacaktır. Böylece sanat ve sporla ilgilenmediği halde, mış gibi görünerek haksız bir kazanım elde etmeye çalışan öğrenciler olacaktır.

Açık uçlu sorularla sınav yapılmasının önemli sakıncaları vardır. Açık uçlu sorular öğrencilerin Bloom'un taksonomisine göre üst düzeydeki becerileri ölçmede etkilidir. Bu sınavların en önemli sınırlılıkları arasında nesnel değerlendirme sorunu vardır. Açık uçlu sorularla ilgili gelişmiş rubrik değerlendirme ölçeği hazırlanması ve bu ölçeği kullanarak, değerlendirme yapacak kişilerin eğitilmesi gerekir. 1 milyon 250 bin öğrencinin açık uçlu cevap kâğıdını değerlendirebilmek için yaklaşık 120 bin civarında eğitilmiş öğretmene ihtiyaç vardır. Çünkü, en az 2 hakem okuyup değerlendirmesi, iki hakemin değerlendirmesinde farklılık olursa üçüncü

hakeme gidilmesi gerekir. Ortalamaların alınıp başarı puanının hesaplanması, hem ekonomik hem de zaman kaybı açısından çok anlamlı değildir. Başbakanımız Binali Yıldırım açık uçlu soru dedi ancak MEB'in yetkilileri LYS'de uygulanan kısa cevaplı, cevabın verilmediği, kodlandığı sistemi kastetmeye çalışmaktadırlar. Eğer bu durum MEB yetkililerinin ifade ettiği gibi ise, bu durum daha da vahimdir. Test tekniğinden uzaklaşmanın bu duruma göre hiçbir mantığı bulunmamaktadır.

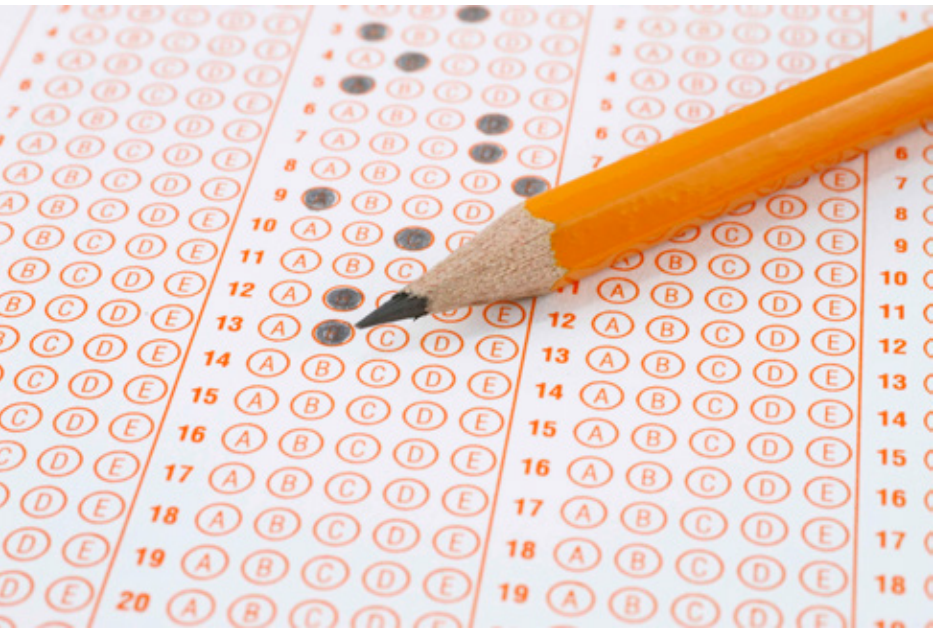
Milli Eğitim Bakanlığı yoğun çabalardan sonra Mahalli Yerleştirme Sistemi'ni uygulama kararı aldı. Bu modelde merkezi sınav sistemi var ancak, 600 civarındaki okul için sınav yapılacak. Diğer okullar adrese dayalı sisteme göre öğrenci kayıt yaptıracak. Muhtemelen 500 bin civarında öğrenci sınava girmeyecektir. Sınavdaki yığılma ortadan kalkacaktır. Mahalledeki okula kayıt oldukları için servis ve toplu taşımadaki yığılma ortadan kalkacak ancak iyi olduğu iddia edilen okulların çevresindeki gayrimenkul fiyatlarında fahiş bir fiyat artış ortaya çıkacaktır. Sınava girecek öğrencinin %10'luk bir kısmından sonraki dağılım benzer özellikler gösterdiği için ilk %10'luk dilim için sınav yapılması daha doğru bir seçenek olurdu. Ayrıca okulları nitelikli okul niteliksiz okul diye ayırmak, doğru bir karar değildir. Bu talihsiz olayı, bakanın canlı yayındaki bir gafı olarak değerlendirmek gerekir. İlk taslak modelde sınav konuları ve sınav süresi ile ilgili olan sorunlar daha sonraki çalışmalarla ortadan kaldırıldı. Ancak, bu duurm MEB'in "Göç yolda düzülür" kültüründen hala daha uzaklaşamadığının göstergesidir.

Sonuç olarak OECD verilerine göre en başarılı ile en başarısız okul arasındaki başarı farkı 10 puana kadar inmediği sürece, sınavsız ortaöğretime geçiş hayaldir. Üstün zekâlı çocukları bulup, onlara uygun eğitim modeller geliştirilmediği sürece sınavlar devam edecektir. Başarılı okul kavramı bir şehir efsanesidir. Türkiye'de başarılı okul yoktur, başarılı öğrenci vardır. Bu dayanağı olmayan başarılı okula çocukları kayıt ettirmeye çalışmak, dayanaksız bir uygulamadır. Genel ortaöğretime öğrenci yönlendirmek ulusal insan kaynağını kötü kullanmaktır. Gelecekte mesleksiz ve niteliksiz bireylerin yetiştirilme riski vardır. Türkiye acilen mesleki ve teknik eğitim politikalarını yeniden gözden geçirmek ve mesleki ve teknik eğitimi cazip hale getirecek politikalar üretmek ve uygulamak zorundadır.

Bir Değişim Hikâyesi: Öncesi ve Sonrasıyla Ortaöğretime Geçiş

Doç. Dr. Mustafa YILDIZ
Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

Bu yazının amacı, temel eğitimden ortaöğretime geçişle ilgili yapılan düzenlemeyi öncesi ve sonrasıyla tartışmaktır. Tartışmayı genelden özele doğru bir yaklaşımla yapılandırmak yerinde olacaktır. Öncelikle temel eğitimden ortaöğretime geçiş sınavında yapılan değişimin politik arka planı irdelenecektir. Böylelikle Millî Eğitim Bakanlığı'nın 'millî eğitim politikası' oluşturma yöntemi ve kapasitesi değerlendirilecektir. Çünkü eğitim politikalarının oluşturulmasına ilişkin çerçeve betimlenmeden o politikaların sonuçlarının tartışılması bazı temel konuların gözden kaçmasına neden olabilir. Ardından ortaöğretime geçişle ilgili yaşanan değişimin son yirmi yılı kısaca değerlendirilerek sınav kavramı, Türkiye'de merkezi sınavların rolü, TEOG sınavının yapısı ve kapsamı ele alınacaktır.

Bizim Zamanımızda TEOG'mu Vardı?

Temel eğitimden ortaöğretime geçişle ilgili son tartışma "Bizim zamanımızda TEOG'mu vardı?" cümlesiyle bir anda ülke gündemine düştü. Gündeme gelmekle kalmadı, bu cümlenin ardından ortaöğretime geçiş politikası hızlı bir şekilde değiştirildi. Hâlbuki Millî Eğitim Bakanlığı'ndan, millî politikalarını daha büyük bir ciddiyetle ve stratejik planlamayla oluşturması beklenir. Millî politika, ancak millî bir felsefeye sahip olmakla mümkün olabilir. Bu konuya, değerli eğitimci ve düşünür Nurettin Topçu'nun bir sözü açıklık getirmektedir. Topçu, "Felsefesi olmayan milletin mektebi olamaz." demiştir. Türk eğitim sisteminde yaşanan karmaşanın

temelinde 'felsefe' eksikliği bulunmaktadır. Bu eksiklik okul, öğrenci, öğretmen, müfredat, sınav vb. kavramların tanımlanmasından başlayıp eğitimle ilgili pek çok alanda yaşanan problemlerin kaynağını teşkil etmektedir. Türk millî eğitiminin politikaları felsefi bir arka plandan ziyade anlık, günlük, dönemlik kararlarla şekillenmektedir.

Politika, belirlenen amaç veya hedeflere ulaşmaya yönelik karar ve eylemler bütünüdür. Ancak Türkiye'de bu bütünlük eğitim politikaları alanında bir türlü sağlanamamaktadır. Türkiye'de eğitimin düzenlenmesine yönelik politikalarının oluşturulması oldukça hızlı gerçekleşmektedir. Son yirmi yılda eğitim sisteminde önemli değişiklikler yaşandı. Öğretim programları, ilköğretimde kademelendirme, sınav sistemleri vb. konularda onlarca temel düzenlemenin yanı sıra bu süreçte on millî eğitim bakanı değişti. O kadar çok şey değişti ki, kamuoyu değişiklikleri izlemekten değişikliklerin sonuçlarını analiz edip yorumlamaya fırsat bulamadı. Ancak değişmeyen tek şey Türk millî eğitiminin niteliği. Yapılan tüm değişimlere ve oluşturulan iddialara rağmen Türk millî eğitimi ortaya koyduğu hedeflere yönelik çıktı üretmekte zorlanmaktadır. Bunun en somut göstergesi hem ulusal hem de uluslararası sınavlarda ortaya çıkan sonuçlardır. İki binli yılların başından itibaren girilen Uluslararası Öğrenci Başarılarını Değerlendirme Programı (PISA) sonuçlarına göre; Türk öğrenciler okuma, fen ve matematik alanlarında oldukça düşük performans göstermektedir. Türkiye'de eğitim politikalarında değişimin hızlı yaşandığı alanlardan birisi de ortaöğretime geçişle ilgi düzenlemelerdir.

Ortaöğretime Geçiş Düzenlemeleri

Son yirmi yıllık süreç dikkate alındığında ortaöğretime geçişle ilgili beş temel değişim olduğunu görmekteyiz. 1997 yılında ilköğretimin kesintisiz sekiz yıla çıkarılmasıyla daha önce beşinci sınıf sonunda yapılan Liselere Giriş Sınavı (LGS) sekizinci sınıftan sonra yapılmaya başlanmıştır. Liselere Giriş Sınavı (LGS) 1999 – 2004 yılları arasında uygulandı. Öğretim programlarının değiştirilmesinin ardında 2004 yılından itibaren sınav, Ortaöğretim Kurumları Sınavı (OKS) adını aldı. Sınavın hem kapsamında hem de sınavla gidilecek okullarda bazı değişiklikler yapıldı. 2008 yılından itibaren 6, 7 ve 8. sınıf sonunda girilen Seviye Belirleme Sınavı (SBS) uygulamasına geçildi. Öğrencilerin ilkokuldan itibaren dershanelere yönelmeleri, ailelerden ve eğitim camiasından gelen eleştiriler doğ-

rultusunda sınav 8. sınıfın sonunda uygulanmaya başlandı. 2013 yılından itibaren ise öğrencilerin altı dersten 12 merkezi sınava girmelerini kapsayan Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sınavı (TEOG) başladı.

Ortaöğretime geçişte tartışmaya konu olan son sistem değişimi ise 2018 yılından itibaren uygulanmaya başlanacak. Açıkça söylemek gerekirse sistemin adını tam olarak söylemek çok kolay değil. Sistemin sınavsız olması planlandığından Bakanlık yetkilileri uzun bir dönem sistemi tanımlarken 'sınav' kavramını pek kullanmadılar. Yeni uygulama 'Adrese Dayalı Veli Kayıt Sistemi', 'Mahalli Yerleştirme Sistemi' gibi isimlerle anıldı. Bakanlık tarafından 8. sınıflar için uygulanacak sınava ait örnek soruların yayımlandığı kitapçıkta sınavın adı, Liselere Geçiş Sınavı (LGS) olarak belirtilmiştir. Yapılan değişimle ortaöğretim kurumlarına geçişte sınav zorunlu olmaktan çıkarıldı. Ortaöğretime geçişte adrese dayalı kayıt sistemi kullanılacak. Yani öğrenci adresine yakın ve tercih ettiği bir liseye yerleştirilecek. Ancak öğrenci adresine uygun olan bir liseye değil de Millî Eğitim Bakanlığı'nın belirleyip açıklayacağı 'nitelikli bir liseye' gitmek isterse sınava girecek.

Ortaöğretime Sınavsız/Sınavlı Geçiş

Ortaöğretime geçişle ilgili son düzenlemede 'sınavsız' bir geçiş için yola çıkılmasına rağmen süreç merkezi bir sınavla sonuçlandı. Dünyada ortaöğretime geçişte adrese dayalı, not ortalamasının dikkate alındığı, not ortalaması ve sınavın birlikte kullanıldığı yöntemlerin tercih edildiği görülmektedir. Bu uygulamalar ülkelerin şartlarına göre değişmektedir. Bu konuda belirleyici faktör ülkenin gerçekleridir. Türkiye ortaöğretim kurumları arasında başarı farkının en yüksek olduğu ülkelerden birisidir. Okullar arasında farkın bu kadar yüksek olduğu bir durumda öğrencileri yalnızca adreslerine dayalı bir yöntemle liseye yerleştirmenin doğuracağı pek çok dezavantaj bulunmaktadır.

Türkiye'de uzun yıllardır ortaöğretime geçişle ilgili uygulanan eğitim politikaları, bazı okulların ve okul türlerinin diğerlerine göre çok daha başarılı olmalarına neden olmuştur. Bu fark sadece okul türü ile sınırlı değildir; merkez ve taşra okulları arasında da merkez lehine ciddi fark olduğu bilinmektedir. Böyle bir durumda asıl yapılması gereken okullar arasındaki bu başarı farkını en aza indirmek olmalıdır. Eğitim politikalarına yön verenler enerjilerini bu farkı azaltmaya yoğunlaştırmalılar. Türk eğitim sistemi ancak ülkenin her yerinde aynı kalitede ve nitelikte eğitim verebildiğinde tamamen sınavsız bir sistem ile ortaöğretime öğrenci gönderebilir. Durum böyle iken sınavsız bir sistem tanımlamak ve bunun kabul göreceğini sanmak gerçekçi olmaz.

Bir öğrencinin adresi, kaderi olmamalı. Öğrenciler de ebeveynler de bu duruma razı olmayacaklardır. Bu durumun en somut örneğini yeni uygulama ile test etmiş olacağız. Zorunlu olmayan sınava öğrencilerin büyük bir çoğunluğu girecektir. Belki de yarış geçen yıllara göre daha sert geçecektir. Zira az sayıda 'nitelikli okul' için yüzbinlerce öğrenci yarışacaktır. Yani politikanız, ülkenizin gerçeklerine uygun değilse inandırıcı olamaz ve kimseyi ikna edemezsiniz. Bu durumun başka bir yönü de 'adres' konusunda yaşanacaktır. Ebeveynler, çocukları Bakanlığın belirlediği 'nitelikli okullara' girecek puanı alamadığında adreslerini değiştireceklerdir. Kendilerine yakın olan ve eğitim kalitesi düşük bir okula çocuklarını göndermek istemeyecek pek çok ebeveyn daha iyi ve başarılı olduğu bilinen okulların yanına taşınacaklardır. Bu taşınma süreci ya da adres değişiklikleri yasal prosedürler çerçevesinde olabileceği gibi pek çok gayrı meşru yöntemle iyi okula kayıt stratejisi önümüzdeki dönemin tartışılacak konularından olacaktır.

Türkiye'de Sınav Yalnızca Sınav Değildir

Sınavlar, eğitim sistemlerinin sonuçlarına ilişkin geri bildirim veren en etkili yöntemlerdir. Sınavlar konusunda dikkat edilmesi gereken nokta, sınavın olup olmaması değil yapısı, kapsamı ve yöntemi olmalıdır. Gelişmiş ülkelerde sınavların, eğitim ve öğretimi geliştirmeye dönük veri sağladığına inanılır. Bundan dolayı sınav sonuçları eğitim

politikalarına, öğretim süreçlerine yön veren temel bir motivasyon kaynağı olarak görülür. Türkiye'de durum bundan farklıdır. Türkiye'de sınavların amacı, öğrencileri başarılarına göre sıralamak ve belirli okullara yerleştirmektir. Buna ek olarak sınavların bilgi temelli ve çoktan seçmeli testlerle oluşturulması da eklenince Türkiye'de sınav, eğitim sisteminin üzerine bir kâbus gibi çökmektedir.

Son on beş yılda müfredat ve öğrenme-öğretme süreçlerine ilişkin gerçekleştirilen reformların karşılığının alınamamasının en önemli nedeni çoktan seçmeli sınavlardır. Yapılandırmacı eğitim anlayışına göre inşa edilmiş ve beceri kazandırmaya odaklanan pedagojik anlayış sıralama amacıyla uygulanan sınavların altında adeta ezilmiştir. Okullar, yöneticiler, ebeveynler ve nihayet bu sürecin en masumu olan öğrenciler yarışa dayalı sınavlarla baş etmek için ilkokulun ilk yıllarından itibaren çoktan seçmeli teste odaklanmışlardır. Bunun doğal sonucu olarak öğrencilere okuma, okuduğunu anlama, problem çözme, eleştirel düşünme, analitik düşünme, yaratıcı düşünme, kendini ifade etme gibi 21. yüzyılın temel becerileri yeterince kazandırılamamıştır. Yani Türkiye'de oluşmuş pedagojik kültür, sınavı sonuçtan çok sürecin belirleyicisi yapmaktadır. Okul, öğretmen, veli ve mecburen öğrenci sınava göre pozisyon almaktadır. İşte bu nokta Türkiye'de sınavın varlığından çok yapısı önem kazanmaktadır.

Sınavların Yapısındaki Değişim

Temel eğitimden ortaöğretime geçiş sınavlarının kapsamı müfredat temelli oluşturulmaktadır. Yani sınavlar, öğrencinin derslerin kazanımlarını ne düzeyde elde ettiğini belirmeye odaklanmaktadır. Müfredata uyum ve kazanım merkezli olması sınavın öğretim programıyla örtüştüğünü göstermektedir. Ancak sınavın, kazanımları çoktan seçmeli testlerle ölçmesi kazanımların ve öğretim programının alt düzey bilişsel süreçlerden ibaret olduğunun düşünülmesine neden olmuştur. Böylece öğrenciler kazanımları ezberlemeye yöneltilmişlerdir. Oysa kazanımlar üst düzey bilişsel süreçleri, duyuşsal alanı, değerleri, tutumları ve becerileri de içine alan daha geniş yapılardır. Elbette merkezi bir sınavla bu alanların tamamını kapsayan bir değerlendirme yapmak mümkün değildir. Ancak sınavın yapısında bazı değişiklikler yapıldığında dikkatlerin temel eğitimde ihmal edilen pek çok beceri ve alana odaklanması sağlanabilir. Bunun için ilk şart sınavın çoktan seçmeli yapısının değiştirilerek sınava açık uçlu soruların dahil edilmesi olmalıdır.

Açık uçlu sorular problem çözme, eleştirel düşünme, çıkarım yapma gibi üst düzey zihinsel becerileri ölçmek için uygundur. Millî Eğitim Bakanlığı'nın açık uçlu soruları sınava dahil etme ve bu soruları objektif bir şekilde cevaplama kapasitesi vardır. Akademik Becerilerin İzlenmesi ve Değerlendirilmesi Projesi (ABİDE) kapsamında yapılan çalışmalarda, ulusal düzeyde yapılan merkezi sınavlarda açık uçlu soruların kullanılabileceği görülmüştür. Bakanlığın kapasitesi ne yazık ki politikalarına yansımamaktadır. Çünkü 2018 Liselere Geçiş Sınavı (LGS) örnek sorularının yine çoktan seçmeli olduğu görülmektedir. Ancak örnek sorularda dikkat çeken bazı durumlar vardır. LGS ilk kez sözel ve sayısal bölüm olarak iki temel bölümde yapılandırılmıştır. Sözel bölümde Türkçeden 20, T.C İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ve Yabancıl Dilden 10'ar soru olmak üzere toplam 50 soru; sayısal bölümde Matematikten 20, Fen Bilimlerinden 20 soru olmak üzere toplam 40 soru sorulacağı belirtilmektedir. Sınavın yapısı, yükseköğretime giriş sınavının ilk aşaması olan Temel Yeterlikler Testi (TYT) ile benzerlik göstermektedir. Yani ortaöğretime geçiş sınavı ile yükseköğretime geçiş sınavı arasında yapısal bir benzerlik kurulduğu anlaşılmaktadır.

Liselere Giriş Sınavı'nın yapısında dikkat edilmesi gereken bir diğer durum ise soruların okuma becerilerini etkili bir şekilde kullanmayı gerektirmesidir. Özellikle sözel bölümde yer alan metin ve paragrafların önceki sınavlara göre daha

uzun olduğu görülmektedir. Türkçe testinin sorularında metin ve paragraf içeriklerinde bilgi verici türün ağırlıklı olduğu dikkat çekmektedir. Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş (TEOG) sınavı konusunda yapılan araştırmalar[1] sınav başarısının yaklaşık %60'ının okuma becerileriyle (akıcı okuma, doğru okuma ve okuduğunu anlama) ilgili olduğunu göstermektedir. Örnek sorular, okuma becerilerinin sınav başarısındaki belirleyici rolünün devam edeceğini hatta daha da artacağını göstermektedir. Bu durum, temel eğitimde okuma becerilerinin (akıcı okuma, doğru okuma, okuduğunu anlama, anlam kurma vb.) öğretimi ve geliştirilmesine dönük çok ciddi bir politikayı gerekli kılmaktadır. Ayrıca sınavla ilgili açıklamada, sınavın kazanımların yanı sıra becerilere odaklanacağı vurgulanmaktadır. Bu durum LGS ile ilgili yeni bir eğilimi daha işaret etmektedir. Sınav, kazanımları sadece alt düzey bilişsel alanda ölçmeyi değil becerileri de ölçmeyi kapsayan bir yapıya kavuşmaktadır.

Sonuç

Ortaöğretime sınavsız geçiş için Türkiye'nin eğitim göstergeleri uygun değildir. Bu konuda öncelik ortaöğretim kurumları arasındaki başarı farkının kapatılması olmalıdır. Sınavlar sadece Türkiye'nin değil dünyanın bir gerçeğidir. Eğitimin, öğrencinin, performansın, sıralamanın, izlemenin ve yarışın olduğu her yerde sınav olacaktır. Önemli olan eğitimin ve insanın doğasına uygun sınavlar tasarlamaktır. Özellikle temel eğitimde hedeflenen çıktılara ulaşmak için eğitim sistemi çoktan seçmeli test kıskacından kurtarılmalıdır. Merkezi sınavlar da dâhil olmak üzere sıralama ve yerleştirme amaçlı sınavlarda açık uçlu sorular yer almalıdır. Becerilerdeki gelişimi izlemeye ve eğitim-öğretimi geliştirmeye dönük veri sağlamaya odaklanan izleme sınavları uygulanmalıdır. Türkiye'de sınav neye odaklanırsa okul, öğretmen, ebeveyn ve öğrenci ona odaklanır. Sınavı da içine alan eğitimle ilgili tüm konulara rehberlik edecek millî bir eğitim politikası inşa edilip bütün değişimlerin onun içinde tanımlanması gerekmektedir. Türk millî eğitimi, Türk milletinin geleceğidir. Türkiye Cumhuriyeti'ni yönetenler ve millî eğitim politikalarını belirleyenler bu gerçeğe göre hareket etmelidir. Milyonlarca öğrenciye temel eğitimde dünya standartlarında bir eğitim vermek ve 21. yüzyıl becerilerini kazandırmak millî bir sorumluluktur.

1 Bu konuda aşağıdaki araştırmalar incelenebilir:

Yıldız, M., Uysal, P., Bilge, H.,& Saka, Y. (2016, Aralık). Akıcı okumanın ilköğretim 8. Sınıf öğrencilerinin TEOG başarılarındaki rolü. Uluslararası Türk Dünyası Eğitim Bilimleri ve Sosyal Bilimler Kongresi'nde sunulan sözlü bildiri, 1-4 Aralık, Antalya, Türkiye.

Ceran, D., & Deniz, K. (2015). TEOG sınavı sorularının okuma becerisiyle çözülebilme düzeyi. *Ana Dili Eğitimi Düzeyi, 3*(2), 92-109.

Makale

Yükseköğretim Kurumları Sınavından Hareketle Sonuçları Önemli Olan Sınavlar Hakkında Kısa Bir Yorum

Oktay AKBAŞ
Kırıkkale Üniversitesi,
Eğitim Fakültesi,
Eğitim Bilimleri Bölümü,

Eğitim bilimleri alanında öğrenme, öğretme ve öğretim programları kavramlarına yoğunlaşan bir akademisyen olarak, eğitim programlarında belirlenen hedeflerin, değerlerin, öğretim etkinliklerinin yapılan bir sınavla nasıl etkisiz hale geldiğini gözlemlemiş biriyim. Fakülteye yeni gelen birinci sınıflara akademik kişiliğiniz, temel kavramlarınız, öğretim etkinliklerini değil, nasıl sorular sorduğunuz, sınavlarınızın zor ya da kolay olması anlatılır. Tam bu nokta da Paul Ramsden önemli bir çıkarımda bulunuyor. Öğrencilere göre eğitim programı, ölçme ve değerlendirme uygulamalarından ibarettir. Öğrenciler için öğrenme demek; gerçek programda olanlar veya sınıfta işledikleri değildir; gerçek program neyin ölçülecek olduğundan ibarettir. Bu yazının çıkış noktalarından biri burasıdır. Özellikle geleceği şekillendiren sınavlar eğitim programlarının ve okulların etkisini azaltarak eğitimin merkezi konumuna yerleşmektedir. Ülkemizde üniversiteye geçişi düzenleyen Yükseköğretim Kurumları Sınavı bu tür sınavlara örnek olarak verilebilir.

Ulusal düzeyde yapılan, sonuçları önemli olan, farklı akademik alanlara yönelik standartlara dayalı olarak yapılan testler, yapısı gereği çoğunlukla merkezi olarak yapılmakta, yaş grubunun neredeyse tamamını kapsamakta ve sonuçlardan hareketle bireyin kaderine etki eden kararlar alınmaktadır. İşte bu özelliği nedeniyle, siyaset ve her kesimin dikkatini çekiyor bu yazının konusu oluyor. Bu sınavların temeli, açıkça ifade edilsin ya da edilmesin her konu alanı için belirlenen içerik standartlarına öğrencilerin ulaşma düzeyini belirlemektir. Türkiye yeterlilikler çerçevesi de standartlarla aynı hedefe hizmet etmektedir. Burada öncelik öğretim kademlerine göre standart ve yeterliliklerin belirlenmesi, öğretimden sonra ise bu yeterlik ve standartlara ulaşma düzeyinin tespit edilmesidir.

Yükseköğretim Kurumları Sınavı

Yükseköğretim Kurulu üniversiteye geçişte yeni bir ölçme ve değerlendirme sistemine neden ihtiyaç duyulduğunu 9 Kasım 2017 tarihinde yaptığı açıklama ile şu şekilde duyurmaktadır.

Dünyada bilgi ve iletişim teknolojilerindeki hızlı gelişmeler, yükseköğretim sistemlerini, öğretimin amaç ve içeriğini, metodolojilerini, ölçme ve değerlendirme yöntemlerini değişime zorlamaktadır. Gelişmeler ve değişim ihtiyacı kapsamında ülkemizin, her düzeyde nitelikli insan kaynağına ihtiyacı olduğu dikkate alınarak yükseköğretime geçişte yeni bir ölçme ve değerlendirme sistemine ihtiyacı olduğu.

İhtiyaç bu şekilde belirtildikten sonra, yeniliğin ne olduğunu ise yine aynı metinden anlıyoruz.

Öğrenilen bilginin ezber düzeyini ölçmekten daha çok dünyadaki gelişmiş yükseköğretim sistemlerinde

olduğu gibi bilgiyi kullanmayı ve bilgiden yeni bilgi üretmeyi önceleyen Temel Yeterlilik Testi (TYT)'nin bu yıl uygulanacağını daha önce öğrencilerimiz ve kamuoyu ile paylaşmıştık.

Bu testte adayların muhakeme, akıl yürütme, mantıklı düşünme odaklı sözel ve sayısal becerilerinin, yani Türkçe'yi doğru kullanma, okuma ve anlama, dil hâkimiyeti ile matematiksel ilişkilerden yararlanma yeterliliklerinin ölçülmesinin amaçlandığı açıklamalarda ifade edilmektedir.

Sınavın birinci oturumu Temel Yeterlilikler Testi olarak isimlendirilmiş, Türkçe, Sosyal bilimler, Temel matematik ve Fen bilimleri oluştuğu belirtilmiştir. Bu testin amacı bilgiyi kullanma ve bilgiden yeni bilgi üretme yeterliliğini ölçmektir. Sınavın ikinci oturumunda Türk Dili ve Edebiyatı-Coğrafya 1, Sosyal Bilimler, Matematik ve Fen Bilimleri olmak üzere dört test yer alacaktır. , Soruların ortaöğretim ders programlarına dayalı olacağı ifade edilmiştir. Yabancı dil testi ise 80 sorudan oluşmaktadır. Test tipleri ve soru sayıları tablo 1'de, puan türlerini hesaplama yöntemleri ise tablo 2'de verilmiştir.

Bu açıklamalardan, yeni bir sınav sistemine ihtiyaç duyulduğu, gelişmiş yükseköğretim sistemlerinde olduğu gibi ezberi değil, bilgiyi kullanmayı ve bilgiden yeni bilgi üretmenin hedeflendiği ve aynı zamanda ikinci oturumda soruların ortaöğretim programlarına dayalı olduğu anlaşılmaktadır. Bilginin kullanılmasını ve yeni bilgi üretmeyi öncelik olarak kabul etmek, gerçekten isabetli bir karardır. Ancak bu açıklamaların sadece Temel Yeterlilikler Testi için olduğu unutulmamladır. İkinci oturum programlara dayalı olduğundan, ezbere dayalı sorular sorulabilir.

Tablo 1. Yükseköğretim Kurumları Sınavı Test Tipleri ve Soru Sayıları

Temel Yeterlilikler Testi	Soru sayısı	2 Oturum (Ortaöğretim Programlarına Dayalı Testler)	Soru sayısı
Türkçe	40	Türk Dili ve Edebiyatı-Coğrafya 1 Türk Dili ve Edebiyatı (24 soru) Tarih 1 (10 soru) Coğrafya 1 (6 soru)	40
Sosyal Bilimler Coğrafya (5 soru) Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi (5 soru) Felsefe (5 soru) Tarih (5 soru)	20	Sosyal Bilimler Tarih 2 (11 soru) Coğrafya 2 (11 soru) Felsefe Grubu (12 soru) Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi (6 soru)	40
Temel Matematik	40	Matematik	40
Fen Bilimleri Biyoloji (6 soru) Fizik (7 soru) Kimya (7 soru)	20	Fen Bilimleri Biyoloji (14 soru) Fizik (13 soru) Kimya (13 soru)	40
Toplam	120	Toplam	160

Tablo 2. Farklı Puan Türleri Hesaplama Yöntemleri

Sözel Puan:	Sözel puan Temel Yeterlilik Testinin yüzde 40 ve Türk Dili ve Edebiyatı –Sosyal Bilimler-1 Testi ile Sosyal Bilimler-2 Testinin elde edilen başarının yüzde 60'ı hesaplanarak bulunacaktır
Sayısal Puan:	Sayısal puanın hesaplanmasında Temel Yeterlilik Testinin yüzde 40'ı, Matematik Testi ve Fen Bilimleri Testinin yüzde 60'ı kullanılacaktır. Matematik testi ve Fen bilimleri testinin etkisi eşittir.
Eşit Ağırlık Puanı:	Eşit ağırlık puanı hesaplanırken, Temel Yeterlilik Testinin yüzde 40'ı, Türk Dili ve Edebiyatı- Sosyal Bilimler-1 Testi ve Matematik Testinin yüzde 60'ı alınacaktır.
Dil Puanı:	Dil puanını Temel Yeterlilik Testinin yüzde 40'ı, Yabancı Dil Testinin yüzde 60'ı alınacaktır.

Matematiğe ve Türkçeye ilişkin alt yeterliliklerin öğretmenlere ve öğrencilere sunulmaması bir eksiklik olarak görülebilir.

Kabul etmek gerekir ki, öğrenme-öğretme etkinliklerininim en çetrefilli ve karmaşık kısmı sınavlar ve sınavlar sonucu yapılan yargılama kısmıdır. Bu bölümde YÖK ve ÖSYM'ye hak versek de, eğitim bilimleri yüksek lisans derslerinin giriş bilgisi olan eğitim kararları "çok bilgi ile az karar alınmalıdır." ilkesi konuya giriş için işimizi kolaylaştırabilir. İnsanların duygu, değer, bilgi ve davranışlarını ölçmek oldukça zor iştir. Bu zorluğu insan ruhundan beslenen, bilim adamlarının sayfalarca anlattığını birkaç mısraya sığdıran sanat vasıtasıyla Sezen Aksu'nun bir şarkısından öğrenebiliriz.

Beni kategorize etme
Ben'le oynama
Yaftayı yapıştırıp
Bana isim koyma
Ben seni öyle sevdim
Böyle mi sevdim?
Matematikleştirme beni
Çarpma, bölme
Toplama, çıkartma
Beni hesaplaştırma
Mekanikleştirma beni
Otomatikleştirme
Beni yarıştırma on'la, bun'la
Karşılaştırma

Sezen AKSU

Ölçme bir olay veya özelliği rakam kullanarak tanımlamak şeklinde ifade edilmektedir. Öğrencileri şiirde olduğu gibi, yarıştırıyoruz, karşılaştırıyoruz, onlar hakkında hesaplar yapıp matematikleştiriyoruz ve en sonunda ise isim koyuyoruz. İç sesinizi duyar gibiyim. Ama bunları yapmak zorundayız, sınavlar ha-

yatın bir parçasıdır. Evet haklısınız sınavlar hayatın bir parçasıdır. Ama daha kibar, daha adil, daha duyarlı ve insani hale getirebiliriz.

Bu yazı vasıtasıyla yaptığımız muhabbetin nedeni de belki bunun için küçük de olsa bir katkı sağlamaktır. Sınavlar için önemli olan konular; öğretim programlarının genel hedefleri, programların öğretim felsefesi ve toplumun önceliklerine kadar uzanmaktadır. Aşağıda sınavların temel dayanakları birkaç soru bağlamında verilmiştir.

Öncelikleriniz nelerdir? Sizler için neler önemlidir?

Bunlardan biri önceliklerin ve önemli kabul edilenlerin ne olduğudur. Bu ise yaşam felsefesi ve toplumun felsefesi ile ilgilidir. Öncelik sebat mıdır? Para mı? Ya da başarmak, öğrenmek, işin iyi yapmak, kendini bilmek ya da yalnızca zeki olmak mı? Öncelik sadece matematik, sosyal bilimler gibi konu alanlarına ilişkin bilgiler olduğu gibi, işbirliği ve iletişim becerileri, sorumluluk ve öz yönetim gibi kişisel özellikler ya problem çözme, eleştirel ve yaratıcı düşünme gibi bilişsel becerileri de kapsayabilir. Okullar ve merkezi sınavlar önceliği ve önemli olanı belirlerken, geçmişi, şimdiyi, geleceği, sosyal yaşamı, kültürü ve geleneksel kültürü dikkate alacak şekilde bütünsel bir anlayışla hareket etmelidir. Türkiye yeterlilikler çerçevesi incelendiğinde de yeterliliklerin sadece akademik konu alanları olmadığı görülmektedir. Bu yeterliliklerde kuramsal bilgi ve becerilere ek olarak, sorumluluk alabilme, sürekli olarak öğrenmeye devam etme, iletişim ve alana özgü yetkinliklerde tanımlanmıştır.

Neyi ölçeceksiniz? Niye onu ölçüyorsunuz?

Matematik

Modern anlamdaki ilk yükseköğretim kurumumuzun olan Mühendishane-i Bahri Hümayun bir mühendislik okulu olarak kurulduğu kadar matematik merkezi olarak kurulmuştur. O dönemdeki birçok kaynakta okulun adının Riyaziye Okulu ve Matematik Okulu olduğu belirtilmektedir. Yani bizim modern anlamdaki ilk yükseköğretim kurumumuz matematiği merkeze alan bir okuludur. Matematiğin hâkimiyeti tüm yükseköğretim kurumlarında güçlenerek devam ediyor. Bir düşünme şekli olarak matematik, evreni anlamamıza, teknolojinin gelişmesine büyük katkılar sunuyor. Gelecekte de matematiğin bilimsel kurumlara girmek için ayırt edici bir özellik olmaya devam edeceği söylenebilir.

Türkçe

Walter J. Ong yazma ve okumayı bir düşünme ve zihinsel gelişim yöntemi olarak görmüştür. Yazı ile insanlara daha özgün ve soyut düşünme yolları açılmış, sözlü kültürde düşünmek için başka birisi gerekli

iken yazı ile tek başımıza düşünüp kendi düşüncelerimizden hareketle yeni düşünceler oluşturma imkânı doğmuştur. Yazı ile bir düşünceyi parçalamak, analiz etmek daha kolay hale gelmiştir. Mehmet Kaplan 'da aynı konuda "İlim satırda değil sadırda olmalıdır" sözünü reddederek, sözle ilim olmayacağını, ilim, kültür ve felsefenin durmayı, düşünmeyi gerektirdiğini bununda ancak yazı ve okuma ile olacağını ifade etmiştir. Özetle yeni sınavın gerekçesi olarak belirtilen bilgiden yeni bilgi üretmek için yazı yazmaya ihtiyacımız vardır. Bu nedenle birçok seçkin yükseköğretim kurumu üniversiteye kabul sürecinde adaydan, istediği bölüme ilişkin düşüncelerini anlatan bir yazı istemektedir. Adaylardan bir metin yazmasını isteyerek, onun nasıl düşünce ve bilgi ürettiğini, nasıl akıl yürüttüğünü çoktan seçmeli sınavlardan daha kolay anlayabiliriz. Türkçe ve matematiğin diğer bilim dalları için temel olması nedeniyle daha fazla önemsenmesi doğru olmakla birlikte, bunu sadece çoktan seçmeli sorularla yapmaya çalışmak eksik veriye neden olabilir.

Hangi araçları kullanarak ölçüm yapacaksınız?

Araç, amaçtan bağımsız değildir. Yani kullandığınız ölçme araçları başlı başına bir amaca dönüşebilir ve daha kibar ifade etmek gerekirse amacın bir parçası haline gelir. 50 yıldan uzun bir süredir kullandığımız çoktan seçmeli sorularla yenilik yapmak pek mümkün görünmemektedir. Yenilik eski bir araç ile yapılmıştır. Carl Von Clausewitz ve Kieran Egan amaçlara ulaşmak için seçilen araçların amaçtan bağımsız olmadığını etkili bir şekilde açıklamaktadırlar. Derste araç olarak seçtiğimiz akıllı tahtadan, kalem ve deftere, anlatım yönteminden çoktan seçmeli sorulara kadar hepsi bizi sadece amaçlarımıza ulaştırmıyor ve kendisi de bir amaca ve değer taşıyan bir vasıtaya dönüşüyor. Kısaca eğitim amaçlarımızın içinde eğitim araçlarımız, eğitim araçlarımızın içinde ise eğitim amaçlarımız var. Araç olarak çoktan seçmeli testleri seçiyorsak öğrencilerin nasıl düşünmesi gerektiğini de belirtmiş oluyoruz. Eğitim profesörlerinin dörtte üçü, öğrencilerin notlarının belirlemede çoktan seçmeli soru kullanımına karşı çıkmaktadır. Bu veri yurt dışına ait olsa da ülkemizde de birçok eğitim bilimci öğretim üyesi çoktan seçmeli sınavlara karşı olduğu söylenebilir. Kabul etmek gerekir ki, çoktan seçmeli testler tüm dünyada merkezi sınavlarda kullanılmaktadır. Ancak burada söylenen, sadece bu tip sorularla bireyin geleceği hakkında karar verilmemesi gerektiğidir.

Neyi "değerlendireceksiniz? Yani neye göre değer yargısında bulunacaksınız?

Ölçme sonrasında bir değer-lendirme yapıyoruz. Değerlendirme yaparken kriterlere ve standartlara

ihtiyacımız var. Biz bir kişiyi, dürüstlüğü, vatana bağlığı, temizliği, akıl yürüme becerisi ya da bir formülü yeni durumda kullanma becerisine bağlı olarak değerlendirebiliriz. Onun hakkında bir karara varabiliriz. Bir karar verirken, zihnimizde ya da yazılı olarak belirlenmiş bazı değerlere göre karar veriyoruz. Yeni sınav sisteminde neye göre değerlendirme yapacağız? Yükseköğretimi Kurulu matematik ve Türkçeye 40'ar soru ayırarak, Tarih ve Biyolojiden daha çok değer vermiş oluyor. Açıklamalardan ezberin değil, bilgiyi kullanmanın ve bilgiden yeni bilgi üretmenin bir başka değer olduğu anlaşılmaktadır. Okulda ve işyerinde başarılı olmak için öğrencilerin yalnızca konu alanı bilgisine sahip olarak değil, birçok farklı beceri ve tutum geliştirmeleri gerektiğini fark edilmiştir. 21. Yüzyıl becerileri olarak ifade edilen sorumluluk alma, öz yönetim, ekip çalışması, çatışma yönetimi ve yazılı iletişim, gönüllü çalışmalara katılım ve öz değerlendirme gibi beceriler değerlendirme sürecine katılabilir.

Merkezi sınavlar ve standart sınavlar için literatür ne demektedir?

Ulusal düzeyde yapılan, sonuçları önemli olan ve farklı akademik alanlara ilişkin belirlenmiş standartlara dayalı olarak yapılan testler uzun yıllardır hem eğitimciler hem de eğitim politikası geliştiren kişiler tarafında tartışılmaktadır. Burada yapılan alıntılar önemli otoritelerden biri olan Anita Woolfolk Hoy'un kitabındandır. Bir test sonucu için en önemli boyutlardan biri sonucun nerede kullanılacağıdır. En iyi değerlendirmelerin sonuçları bile yanlış kullanılabilir. Örneğin bizde yüksek öğretime giriş sınavı sonuçları, öğrencinin öğrenim gördüğü lisenin bir değerlendirilmesi midir?, bu sınav bir zeka testi midir? Her iki sorunun cevabı da hayır olmasına rağmen bu sınavın sonucu hem mezun olunan lisenin niteliği hem de öğrenciyi zihinsel olarak nitelendirmek için kullanılmaktadır. İkinci hatalı kullanım test sonuçlarının öğrenciler hakkında tek bilgi kaynağı olarak kullanmaktır. Öğrencileri bir yerlere yerleştirirken alınacak kararlarda her zaman çok daha fazla bilgiye ihtiyacımız vardır. Hiçbir test bize öğrenci başarısı ile ilgili gerekli tüm malumatı vermez. Merkezi olarak yapılan standart sınavların etkilerinden bir diğer ise, sınavların eğitim programını kapsamını daraltmasıdır. Yani sınavda ne çıkıyorsa buna yönelik içerik ve etkinlik belirlenmektedir. Aynı zamanda eğitim ve öğretim için ayrılan yıllık 1000 saatlik bir sürenin büyük bir kısmı sınava hazırlık için kullanılmaktadır. Bu testlerin tümü farklı alanlarda ölçüm yaptığını iddia etse de hepsi matematiğin, fiziğin ve tarih konularından önce okuduğunu anlama becerisini ölçmektedir. Ek olarak, bu sınavların gerektiği taktirde yeniden test etmek olanakları içermesi ve tüm öğrencilerin test edilen materyali öğrenme konusunda eşit imkanlara sahip olması diğer önem verilen noktalardır.

Sonuç olarak; 2 ay önce tanıtılan Yükseköğretim Kurumları Sınavı çoktan seçmeli testleri kullandığından; daha düşük bilişsel becerileri ölçecek, çağdaş öğrenme kuramlarının talep ettiği anlam inşa etme yerine doğru cevapları tahmin etmeyi teşvik edecek, öğrencilerin bilgi ve yeterliliklerine ek olarak onların okuma becerilerini, sosyoekonomik düzeylerini ölçecek ve liselerde "test için öğretme" yi pekiştirerek öğrencileri birbirleriyle kıyaslamaya devam edecektir. Bir daha tekrar etmek gerekirse bu testlerden elde edilen sonuçlar yegâne ölçüt olarak kullanılmadığı sürece, bu puanlar öğrencinin geleceği hakkında karar vermek ve kamuya hesap vermek için kullanılabilir. Öğrencinin kendini değerlendirmesi için fırsat verme, standart ve ölçütleri herkese açık bir şekilde ilan etme, tek bir test sonucuna değil, birçok ölçüm sonucunu içine alan değerlendirme süreçleri oluşturma, öğretim sonunda değil öğretim esnasında ölçme yapma ve bilginin uygulanmasını sağlama gibi yenilikler yükseköğretime geçişte yarım yüzyıllık tartışmaya yeni bir açılım sağlayabilir. Son söz olarak; eğitimle ilgili sistemlerde çok bilgi ile az değişiklik yapmak tercih edilmelidir.

Kaynakça

Egan, K. (2010). *Eğitimli Zihin: Bilişsel Araçlar Anlama Süreçlerimizi Nasıl Şekillendirir.* (Çev.Filiz Keser). Ankara: Pegem Yayınevi

Hoy, W., A. (2015). Eğitim Psikolojisi (Çev. Duygu Özen). İstanbul: Kaknüs Yayınları

Kaplan, M. (2005). *Kültür ve Dil. İstanbul*: Dergah Yayınları

McMillan, J., H. (2015). *Sınıf İçi Değerlendirme: Etkili Ölçütlere Dayalı Etkili bir Öğretim İçin İlke ve Uygulamalar.* (Çeviri Editörü. Asım Arı). Konya: Eğitim Yayınevi.

Ong, W., J. (2010). *Sözlü ve Yazılı Kültür: Sözün Teknolojileşmesi.* İstanbul: Metis Yayınları

Oetinger, B., W., Ghyczy, T., V. ve Bassford, C. (2002*). Clausewitz ve Strateji.* İstanbul: BZD Yayın ve İletişim Hizmetleri.

Paul Ramsden (2015). *Preface: Learning to Teach in Higher Education. Ocak 2015 tarihinde https://paulramsden48.wordpress.com/biography/ adresinden alınmıştır.*

Yükseköğretim Kurulu (2017). *Yükseköğretim Kurulu'nun 9 Kasım 2017 tarihinde yapılan Genel Kurul toplantısında Yükseköğretim Kurumları Sınavı ile ilgili alınan kararlara ilişkin açıklama.* 23 Aralık 2017 tarihinde http://www.yok.gov.tr/web/guest/yks-yeni-duzenleme adresinden alınmıştır.

Ortaöğretime Geçiş Kararı Karar Vericiler, Ortaöğretime Geçiş Sınavında

Ahmet AZİZOĞLU
Eğitimci

Bulunduğumuz zamanda dünyada çok önemli değişim ve dönüşümler yaşanmaktadır. Bu değişim ve dönüşümlerin temelinde, çeşitli sosyo-ekonomik gelişmeler ile bilim ve teknoloji alanındaki hızlı ve kapsamlı değişmeler yatmaktadır. Bu gelişmeler büyük bir bilgi patlamasına neden olmuş, son otuz kırk yıl içerisinde üretilen bilgi, insanlık tarihinin daha önceki dönemlerinde üretilen toplam bilgiyi geçmiştir. Bunun sonucunda günümüz toplumlarında bilgi ve teknoloji yoğun olarak üretilmekte ve tüketilmekte; ülkelerin ne kadar bilgi ürettikleri veya tükettikleri gelişmişliğin bir göstergesi sayılmakta, ekonomik büyümenin en güvenilir tahmin parametresi olarak kabul edilmektedir. Dolayısıyla eğitim, günümüzde daha zengin ve müreffeh bir ülke olma hedefine varmak için çok önemli ve işlevsel bir araç haline gelmiştir.

Eğitim sisteminin temel çıktılarında aşağıda belirtilen beş temel esasın niteliği önem arz eder. Bunlar aşamalı olarak düşünüldüğünde:

1.Bilgi
2.Beceri
3.Yetkinlik
4.Değer
5.Estetik

Bu beş temel esas çerçevesinde: "Öğrenciye hangi bilgiler hangi düzeyde verilecek? Öğrenci bu bilgilerle hangi becerileri kazanacak? Öğrenci edindiği bu becerilerle hangi alanlarda yetkinlik kazanacak? Öğrenci, edindiği bilgi, beceri ve yetkinlikleri hangi değerlerle süsleyecek? Bu değerlerde hangi mesleki etik kurallarına uyacak? Bilgi, beceri, yetkinlik ve değerler hangi estetik değerlerle sentezlenecek?" gibi temel sorular eğitim sisteminde yer alan herkesin üzerinde kafa yorması gereken husus-

lardır. Çünkü bu hususlar toplumun kalkınması için yapılacak stratejik planlamalar için kaçınılmazdır. Aksi durumda ise hem evrensel hem yerel unsurlar ihtiva eden bu temel esaslarla ilgili kurallar hazır kalıplar halinde transfer edilmek zorunda kalınır ve **millilik kimliğinden** çıkar.

Bu beş temel hususun hem bireysel hem de toplumsal yönü vardır. Bireysel anlamda yeterli bilgi ve beceriyle donanmış nitelikli kişilerin varlığı toplumun da kalkınmasının temel şartı gibi görülmelidir. Kişi donandığı bilgi, beceri ve yetkinliklerle değerden ve estetikten yoksun kalırsa toplumsal kalkınmanın kültürel boyutu eksik kalmış demektir.

Mevcut eğitim yapımızda kısaca eğitim çıktılarımızı sorguladığımızda karşımıza çıkan birey özelikleri:

- Sorgulamaya kapalı, sorusu olmayan, soru sormayı bilmeyen **(Ezberci),**
- Asla sorgulamaya yanaşmayan, körü körüne bağlı olan ve şuurlu olarak bağlanmaya yanaşmayan **(İtaatkâr),**
- Yapacaklarında başkalarına muhtaç olan, her zaman aracı koymaya yeltenen kişilik; sonraki zamanlarda ve iş hayatında her zaman tavassut kültürü olan **(Muhtaç),**
- Korkuları içinde yüzen ve saklı içeriğe göre davranan, en ufak tehlikede kaçan, risk alamayan katlanılabilir riskleri doğrultusunda davranan **(Koruyan ve korunmaya dayalı davranan),**
- Kendi düşüncesinden başkasını tanımaya yanaşmayan, ön kabullerini doğru olarak gören ve kendi düşüncecisini dikte eden **(Benimsetici, benimsetmeye açık),**
- Bulunduğu konumdan beslenen başkalarının direttiği değerler doğrultusunda davranan ve ön yargılı olan **(Etnik ve inançlar konusunda tek doğrusu olan),**
- Amaçlarını tanımlamayan başkalarının çizdiği amaçlar doğrultusunda yürüyen **(Vizyonu belirsiz),**
- İhtiyaç duyduğunu kendi öğrenemeyen, başkalarının öğretilmesine muhtaç olan ve öğrenilmiş çaresizliğin pençesine düşen **(Öğretilme bağımlısı)** olarak ifade edileblir.

Eğitim çıktılarında beklenen birey özelliklerinin:

- Sorusu olan, sorma kültürü gelişmiş kuşkucu **(Ezber bozan),**
- Yapacaklarında kendi özelliklerini ön plana çıkarmayı beceren, kendi özelliğini bilen ve ona göre davranan **(Reaksiyoner),**
- Muhtaç olmayan, kendi kişiliğine göre davranabilen, özelliklerine göre davranan ve üreterek bir yerlere gelen **(Üretken),**
- Korunmaya ihtiyacı olmayan, risk alabilen, kendi kendine yeten insan **(Bağımsız),**
- Başka düşüncelerden yararlanabilen, hoş görülü, zihinsel sürecini yapılandırmada bilimsel süreçlere saygı duyan **(Başkalarının zihinsel sürecine saygılı)**
- Kendi değerini seçmede özgür olan ve değerlerini oluşturabilen **(Kabullendiği değeri bilinçli kabullenen),**
- Vizyonu açık olarak tanımlanmış, vizyonunu belirlemede etkin **(Vizyon sahibi),**
- Kendi kendine öğrenen, kendi profiline göre öğrenme ihtiyaçlarını belirleyen **(İşlevsel bilgi edinen)**
- Sorun çözmeyi bilen **(Çözüm üreten)**

Bu bağlamda yukarıda sözü edilen bu beş temel hususun alt başlıklara ait içeriklerinin belirlenmesi ve eğitim çıktılarının beklenen şekilde gerçekleşmesi karar vericiler ve kararı uygulayıcılar arasında sağlıklı bir bilgi alışverişinin gereğini vurgular.

Ülkemizde, çoğu zaman karar vericiler karar verdikleri kitlelerin görüşlerine başvurmaktan kaçınarak en kısa yol alan "Tepeden inmeci anlayışla karar verme" yolunu tercih etmekte, toplumun bütün katmanlarında bu anlayışın yayılmasına neden olmaktadırlar. Ailede en iyiyi büyükler, dairede en iyiyi amirler, okulda en iyiyi okul idaresi ve öğretmenler bilir vs…. Bu anlayışın toplumda yayılması, iletişim kültürünün olması gerekenden uzaklaşarak yapay bir duruma gelmesine ve sağlıklı karar almada istişare kültürünün zayıflamasına yol açabilmektedir. Ayrıca olumsuz eğitim çıktılarının toplumsal anlamda yaygınlaşmaktadır.

Karar verme aşamasında karar vericilerin tutumlarıyla ilgili yazılanlar incelendiğinde süreçlerin karşılıklı iletişim ve hoşgörü içinde geçtiği belirtilmekte hatta her şeyin mükemmel olduğu dile getirilmektedir. Aynı anlayışın aile içi ve arkadaşlıkla ilgili iletişimlerde de geçerli olduğu görülmektedir. Toplumsal sonuçlara bakıldığında ise durumun farklılık göstermediği hemen fark edilmekte sonucunda toplumsal güven zedelenmektedir. Oysa sağlıklı bir iletişimin ilk şartı iletişime girenlerin birbirini anlamasıdır. Karşıdakinin görüşlerine kapalı bir tutumun gelişmesi tek taraflı yargılamanın ilk nedenidir. Tek taraflı yargılamadan kurtulduğumuzda güven duygusu toplumun geneline yayılabilir.

Nitelikli insan gücünün yetişmesinde esas olan öğrenciler ve öğrencilerin velileridir. Çünkü eğitim sisteminin hizmet alıcıları bu iki gruptur. Dolayısıyla öğrencinin okuldan ve velisinden, velinin okuldan ve öğrenciden beklentileri bir anlamda eğitim sisteminin temelini de teşkil eder.

Eğitim sisteminin çıktıları, eğitimle ilgili politika geliştirmede karar verici olanların karar verdikleri kitlelerin görüşüne başvurmadıkları izlenimini uyandırmaktadır. Oysa eğitimle ilgili alınan kararların sonuçlarının istenilen yönde gelişmesi için öğrenci, veli ve öğretmenler ile karar vericilerin karşılıklı olarak birbirlerinin görüşlerine değer vermeleri zorunludur. Aynı anlayışla hareket etmek, toplumun geleceğinde önemli rol oynayacak ve toplumun kalkınması için gerekli becerilerle donatılmış bireylerin yetişmesine aracılık eden veliler ve okullar için de geçerlidir.

2017-2018 Eğitim Öğretim yılının başında eğitim sistemimizde yeni kararlar alındı. Bu kararların alınmasında hangi ihtiyaç analizlerinin yapıldığı ve kararlardan toplumun nasıl etkileneceği toplumla paylaşılmadı, tartışılmadı. Alınan karalardan milyonlarca öğrenci ve onların velileri etkilendi. Karar vericilerin verdiği bu acil çıkış, etkilenenler tarafından tepkiye neden oldu. Ancak bu tepki; ezberci, itaatkar, muhtaç anlayışı daha da güçlendirdi. Kararlardan etkilenenler, kendi kendilerine kararları tartıştılar ancak ses çıkartmadan kabullendiler. Burada esas olan alınan kararların tartışılmasından çok etkilenenlerin şaşkınlığı ve çığlık atamamalarıdır. itaatkar, muhtaç) Oysa tartışılan sınav sisteminin yukarıda açıkladığımız "Eğitim çıktılarından beklenen birey özelikleri(ezber bozan, üretken, çözüm üreten. vizyon sahibi) bölümünde yer alanların ifade edilmesi için yapıldığı söylenmektedir.

Karar vericiler eğitim çıktılarını iyi analiz etmeli, yapılacak araştırmalarla her bir konuda uygulayıcı olan öğretmenlerin, etkilenecek öğrencilerin, sonucundan endişe eden velilerin, görüşlerini almalıdır.

Yeni sınav ya da ortaöğretime geçiş sistemi üzerine yapılan sözlü yorumlar ve yapılan bazı anketler ipuçları sunabilir.

Öğrenciyi bir üst öğrenim kurumuna hazırlaması hususlarında velilerin %83,8 endişeli görüş bildirmektedir. Bu husus velilerin yeterince bilgi sahibi olmadığını düşündürebilir. Ancak velilerin %74,8'i öğretmenlere olan güveni dile getirmektedirler. Öğrenciler, konun şaşkınlığı içerisinde merdiven altı kurs ya da dershaneleri kurtuluş olarak görmekteler. MEB yapmayın dediği halde okullar, fason kurumlara deneme sınavları sipariş yaptırarak görüntüyü kurtarmanın derdindeler. İki derede bir arada kalmış öğrenciler nefes almak için Haziran ayını beklemekteler.

Bu uygulama 2017-2018'e mahsus bir pilot mu olacak? Öğrenciler şimdilik muş gibi uygulanan sınav kaygısı olmadan kendi hayatlarına vakit ayıracaklar mı? Sınavın dışında kalacak geniş zamanı yazımızın olması gereken bölümünde ifade ettiğimiz gibi kendilerini ifade edebilecek eğitim anlayışı anlamında kullanabilecekler mi?

Henüz sınava esas olacak hedef belirsizken binlerce öğrencinin veli baskısı altında sınava hazırlanması, sistemin ilk açıklanmasındaki espriyi sorgulamamıza neden olmaktadır. Bu konudan etkilenen taraflar olarak sorgulamayı devam ettirmemiz, eleştirel değerlendirmelerimizi paylaşmamız eğim kuruluşu olarak görevimiz. Biz eğitim içerisinde olan uygulayıcılar ve uygulamalardan etkilenenlerin düşüncelerini karar vericilerle paylaşmaya devam edeceğiz.

Eğitimde okulların merkeze alınacağı, Öğretmenlerin güçlendirileceği ve güvenilir olma duygusunun yaygınlaşacağı, başarısızlık değil başarının değerlendirileceği bir anlayışın temel alınacağı sistemin uygulanması için görüşlerimizi paylaşmaya devam edeceğiz. Güçlü okul, güçlü öğretmen, kendini özgürce ifade edebilen, keşifçi, düşünen, düşündüğünü ifade edebilen; milli değerlere sahip gençlerle birlikte eğitime devam etmek istiyoruz.

Yeni sistemle ilgili tüm merak edilenler giderildi mi?

Yeni sistemi "Eğitim Bölgesi ve Sınavsız Mahalli Yerleştirme Sistemi" olarak açıklayan Bakan Yılmaz, kısa adına ilişkin soruya, "Liseye Geçiş Sistemi" yanıtını verdi.(Adı belli oldu)

Sınava girmek istemeyen bir öğrenci, (niteliği olmayan) adrese en yakın okula yerleştirilecek. (Öğrencilere adres gösterildi.)

Sınavla öğrenci alan nitelikli okullar belirlenecek.(Nitelik kriterleri bekleniyor.)

Sadece 8. sınıf müfredatından sorular sorulacak. (Örnekler yayınlandı. Ucu açık değil, öncekilerle farklığı tartışılır.)

Okul notları sonuca etki etmeyecek. (Öğretmenlerin notları tartışılacak)

Bu yolla öğrenciler sosyal, sportif etkinlikler içinde vakit bulabilecekler.(Karar vericilerin temennisi .

İsteyen sıva girecek.(Merak konusu istemeyen oranı)

Kaynak:

Onuncu Beş Yıllık Kalkınma Planında Eğitim

EARGED Araştırmaları, SUNU, 2007.

http://www.meb.gov.tr/bakan-yilmaz-aa-editor-masasinda-ortaogretime-geciste-yeni-uygulamayi-acikladi/haber/14882/tr

Eğitimin Gelecek Performansı

Merih Eyyüp DEMİR
İzmir 1 No'lu Şube Başkanı

Eğitim sistemimiz özellikle son yıllarda sürekli bir değişim arayışı içerisindedir. Yapılan değişiklikler her defasında kamuoyunda oluşan olumsuz hava neticesinde geri atılmak zorunda kalınan adımlarla sonuçlanmaktadır. Yapılan değişikliklerin bir müddet sonra geri alınmasının temel nedeni ise istişare eksikliğidir.

Milli eğitim 1739 sayılı Temel Kanunu'nda anlamını bulan ve Genel Amaçlar içerisinde sayılan aşağıdaki ifadelerin neresindedir ve bu amaca ulaşabilmek adına atmış olduğu adımlarla hedefine ulaşabilmesi olası mıdır? diye bakmamız gerekmektedir.

"***İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak;***

Böylece bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan milli birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk Milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır."

Eğitim sistemimize ilkokul penceresinden bakarak başlayacak olursak esasen anaokulundan hazırlanarak gelen öğrencilerimize neler verebiliyoruz anlamında kendimizi sorgulamamız gereken ilk durağımız olması gereken yer olmalıdır. 66 aylık bir çocuğu akranlarıyla buluşmak dışında hiçbir cazibesi olmayan bir ortamda 40 dakika gibi bu yaş gurubu için çok uzun sayılabilecek bir süre üstelik öğretim

ağırlıklı bir müfredatla geleceğe hazırlıyor olmakla yukarıdaki ifadeleri yan yana getirmenin mümkün olmadığını göreceksiniz. Ders saat sayıları ve ders sürelerinin gözden geçirilmesi gerekmektedir.

Eğitim sistemimizde 1739'da anılan ilgi, istidat ve kabiliyetleri geliştirmek konusu tartışmalıdır. Sınav sitemimiz sürekli değişkenlik göstererek sonuçta geldiği nokta sınavsız gelecek olmuştur. Bugün itibariyle sınavsız sistemin ne şekilde olacağı net değildir. Tartışmalar ve cümle aralarına serpiştirilmiş havayı yumuşatma gayretleri dışında göze çarpan bir gelişme yaşanmamıştır. İlgi, istidat ve kabiliyetlerin geliştirilmesi yönünde bulunan çözüm eve en yakın okula kayıt kolaylığıdır!

Liselerimizde yaşanan Proje Okul uygulaması, bu okullarda eğitimine başlayan öğrencilerimizin ve dolaylı olarak da velilerimizin sükut-u hayale uğramalarına sebep olmuştur.

Eğitimde atılması gereken ve geleceğe dair yapılması gereken işler arasında bakanlık tarafından en elzem görülen iş konuya öğretmen üzerinden yaklaşım olmalıdır. Yönetici rotasyonu ile başlayan süreç öğretmenlerin rotasyonuna dönüştürülmek istenilmiştir. Türkiye'de bir milyona yaklaşan öğretmeni rotasyona tabi tutmak nasıl bir akıl tutulmasıdır; anlamak mümkün değildir. Sisteme yabancılık bu olsa gerek!

Rotasyon uygulamasının ortaya konulan sebepleri neticesinde uygulamanın gerçekleşemeyeceğini fark eden bakanlık öğretmen üzerinden farklı bir uygulama içerisine girmiştir. Öğretmen Performans Değerlendirmesi! 2017-2023 Öğretmen Strateji Belgesi içerisinde yer alan uygulama ile öğretmenlerin kişisel ve mesleki gelişimini sürekli kılmak için öğretmenlerin gelişim ihtiyacını tespit amcıyla periyodik olarak yapılacak bir performans değerlendirme sistemini hayata geçirmek hedeflenmiştir.

Öğretmen performansının altında yatan gerçekler farklıdır. Öğretmenin performansını ölçmek için konusunda uzman kişilerle yapılacak çalışmalara ihtiyacımız vardır. Ölçme değerlendirme uzmanlık gerektiren bir alandır. Ancak Milli Eğitim Bakanlığı ölçme değerlendirme konusunda uzmanlığı bir kenara bırakmış gözükmektedir. Öğrencisine velisine sorarak öğretmen performansını ölçme niyeti anlaşılamaz bir niyettir! Hiçbir sonuç elde edemeyeceğiniz bir uygulamadır.

Öğretmen Strateji Belgesi Sunuş bölümünde yer alan " Uluslararası tecrübeler, dünyada eğitimle ilgili en kritik faktörün öğretmen olduğunu göstermektedir." İfadesi ile öğretmen performans değerlendirme uygulamasını birlikte anlamlandırmak olası değildir. Yine cümlenin devamında ifade edilen eğitimle ilgili değişim çabalarının uygulamaya geçirilmesinde anahtar konumdaki öğretmen olduğu ve yapılacak değişikliklerin öncelikle öğretmen tarafından içselleştirilmesi gerektiği ifadesi ile öğretmenlerimize yönelik uygulamaların tezatlığını da anlamlandırmak mümkün değildir.

Milli Eğitim sistemimizde görünen manzara bir netlik olmadığıdır. Geleceğe dair eğitim sistemimizin öngörüsü yapılamamaktadır. Her ne kadar ortaya konulan onlarca stratejik oldukları iddia edilen belgeler var ise de yazım, niyet ve uygulama farklılıkları eğitim camiası tarafından yakından takip edilmektedir. OECD ülkeleri içerisinde 37,04 yaş ortalaması ile en genç öğretmen nüfusuna sahip bir ülkenin eğitimde yarına dair atacağı adımlar çok daha büyük adımlar olmak durumundadır.

Bir yandan öğretmen yetiştirme ve geliştirme konusunda atılması planlanan adımlar ile öte yandan sözleşmeli öğretmenlik ve rotasyon gibi eğitim camiasının içselleştiremediği usullerle ülkemizin eğitim geleceğini planlamamız mümkün görünmemektedir.

Nihai olarak Türk Milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapacak nesilleri yetiştirecek öğretmenlerimizin geleceğe dair yetiştirilmeleri ve eğitimde yakalanacak kalitenin sürdürülebilirliği açısından bakanlık ivedilikle kendi performansını masaya yatırmalıdır. Atamalarda mülakat gibi yeryüzünde anılmayan bir sistemden acilen vazgeçerek liyakat esaslı bir sisteme geçiş yapmak durumundadır.

Türkiye'nin Maarif Davası'nda Muallim/Öğretmen

Gazi KARABULUT
Eğitimci - Yazar

Nurettin Topçu, "Milletimizin üç asırdan beri geçirmekte olduğu buhranların sebebi ve kaynağı, kültür ve maarif sahasında aranmalıdır."[1] Girişiyle başladığı Türkiye'nin Maarif Davası kitabının önsözünde ilk vurguyu âlime yapar. Ve ardından acı hakikati ortaya koyarak "cahillerin ulema sınıfına nüfuz etmesiyle" milli karakterin zedelendiğini dile getirir.

Türk eğitim sisteminin yakın geçmişine baktığımızda yapılan tespitin aynı ile vaki olduğunu görürüz. Yapılan yenilikler, açılan okullar, getirilen uygulamalar, öne sürülen değişiklikler eğitim alanında istenen başarıyı getirememiştir. Belki de ilk yapılması gereken ilim sevgisini aşılamak ve âlimin/muallimin/öğretmenin üstünlüğünü ortaya koymak olmalıydı. Eğer bu geçekleştirilemezse Nurettin Topçu "milliyet ve kültür davasının mezarı başında ağlayacağımızı"[2] ifade eder.

Nurettin Topçu "Muallim" başlığı ile ele aldığı bölümde, muallime/öğretmene yüklenen vazifenin eksikliğini tespit ile başlar değerlendirmesine. Muallimin sadece okuma yazma öğreten ve teknik bilgi veren değil "ruhlar sanatkârı"[3] olması gerektiğini belirtir.

Muallimliğin bir tüccar, sadece bir memur, sadece bir para işi olarak görmenin yanlışlığına değinen Topçu; muallimliğin, fikir ve fazilet aşkını yaşatan, onu var kılan en mukaddes meslek olduğunu açıklar. Muallimin bilen, öğreten, irşad eden, yol gösteren, terbiye eden bir vazifesi olduğunu hatırlattıktan sonra ideal muallime duyulan ihtiyacı ortaya koyar.

Uzun zamandır, öğretmene yüklenen göreve baktığımızda akademik başarı ile sınırlandırılan bir

1 Nurettin TOPÇU, Türkiye'nin Maarif Davası, sayf.13, Dergah Yayınları, 14. Baskı, Haziran 2015, İstanbul

2 A.g.e. syf,14
3 A.g.e syf,69

alandaki çalışmalar, nesle ideal yüklemekten de uzaklaşmaya sebep olmuştur. Sadece bir iş sahası olarak değerlendirilen ve liselere, üniversitelere yerleştirilen öğrenci sayıları ile kalitesi ölçülen mesleğin kültür ve mana boyutlu vazifesi ikinci plana atılmıştır.

Cemiyet hayatının yaşadığı buhranlara çözümün adresi olması gereken okullar ve öğretmenler, bu vazifenin asli anlayışından çok uzaklarda, yalnızca meslek edindirmek için yarış sergilenen bir konuma devşirilmiştir. Bunların neticesinde öğretmenin mesuliyet alanı değişmiş, öğretmene bakış farklılaşmış, yarınların kültür ve ilimle inşa edilmesi ise zorlaşmıştır. Bu problemleri tespit etmiş olan Nurettin Topçu çözümü muallimin mesuliyetinde irdelemiştir. "Âdemoğlunu, beşikten alıp mezara kadar götürüp teslim eden, dünyanın en büyük mesuliyetine sahip insan muallimdir."[4] İfadesi ile ona yüklenen vazifenin yüceliği ve mesuliyeti netleştirilmiştir. Devamında, "Kaderimizin hakikatinin işleyicisi, karakterimizin yapıcısı, kalbimizin çevrildiği her yönde kurucusu odur." diyerek bir manada cemiyetin hamurunu yoğuran, şekillendiren, anlamlandıran, medeniyetlerin temelini atan isim olarak muallime/öğretmene işaret edilmiştir.

Dünyada büyük medeniyetler kurmuş milletler incelendiğinde kendi eğitim ordularını dinledikleri, onlara değer verdikleri, yücelttikleri ve rehber edindikleri bilinmektedir. Fransız tarihçi Mathiez, Fransız çocuğunu kurtaracak idealcinin muallim olduğunu söylerken; Bulgar papazlar köy köy dolaşıp muallimlik yaparak kendi toplumunu ayağa kaldırırken; İskender, hocasının kendini yerden göğe kaldırdığını ifade ederken, muallimin değerini iyi anlamışlardı.

Tarihimizde biz de muallime ifade ettiği manayı yüklemişiz. Nizam'ül Mülk, Bağdat'ta Nizamiye medresesini kurarken, Ali Kuşçu matematik ve astronomide çığır açarken, Farabi büyük bir mütefekkir olurken, Uluğ Bey Semerkant'ta rasathane açarken, Piri Reis haritacılığın ender eserlerini ortaya koyarken, Koca Sinan sanatını taşa işlerken, âlime verilen değerler ile tarihe ışık tutmuşlardır. Nitekim Orhanları yetiştirenler, Fatihleri ortaya çıkaranlar ancak atının ayağından sıçrayan çamura hürmet eden anlayışlarla mümkün olmuştur.

"Bizim bütün tarihimiz, muallimin yükseltildiği devirlerde şan ve şerefle medeniyet ve ahlakın zirvelerine tırmanmış, muallimin alçaltıldığı devirlerde ise uçurumlara yuvarlanmıştır."[5] diyen Topçu konuyu muallimin mesuliyeti üzerinden açıklar.

Mesuliyet sahibi bir muallimde bulunması gereken karakterleri şöyle sıralar:

Her şeyden evvel muallim, hayatımızın sahibi olmaktan ziyade sanatkârıdır. Kullanıcısı değil, yapıcısıdır. Seyircisi değil aktörüdür. O, en doğru, en güzel hayat örneğini yapar, hazırlar, bize sunar; biz yaşarız.

Muallim, geçeceği bütün yollar engellerle örtülü olduğu halde, buna tahammül etmesini bilen, tahammül etmesini seven idealcidir.

Muallimlik sevgi işidir, ruh sevgisidir.

Muallim, hepimizin her an muhtaç olduğu doktordur. İman ve anlayış vasıtaları ile bizi tedavi eder. Muallim var olması lazım geleni öğretir.

Muallim, sahip olduğu bu mesuliyet içinde en fazla hür olan insandır. Çünkü mesuliyetimiz, hürriyetimizin kaynağıdır. Maarif demek, muallim demektir.[6]

Nurettin Topçu'nun detaylı bir şekilde açıkladığı bu beş maddelik mesuliyet ve karakter ağırlıklı değerlendirmenin kaynağı "Bize bir insan mektebi lazım"[7] arayışı ile ilintilidir. İstismarcı, cahil, sahtekâr, menfaatçi eğitim ve eğitimci anlayışının sebep olduğu yıkımlara serzenişleri dile getirdiği mektep ve muallim değerlendirmelerinde yine kurtuluş reçetesini emir almayan, hür, mesuliyet sahibi, ruhların yapıcısı ilim ve ahlak sahibi eğitimcilerle mümkün olacağını sıklıkla dile getirir.

Evet, cemiyet hayatı ilmi ve ahlaki bir çöküş içindedir.

Ortaçağ karanlığında boğulan Avrupa'nın medeniyeti yakalaması ilime ve ilim sahiplerine verdiği değerle mümkün olmuştur.

Tarihin pek çok safhasında büyük medeniyetler inşa eden Türk milleti de yeni bir diriliş hamlesine ihtiyaç duymaktadır. Dirilişlerin temelini atacaklar da hiç şüphesiz ki öğretmenler olacaktır. Onlar basit bir devlet memuru değillerdir. Onlar devleti kuran iradeyi yetiştiren, yarınların büyük ve müreffeh Türkiye'sini temellendirecek olan kültür ve ilim insanlarıdır.

Öğretmenin vazifesi okuma yazma öğretmek ve bir takım akademik başarılara imza atmaktan ibaret değildir. Öğretmen, cemiyet hayatının şekillenmesinin en dinamik ve vaz geçilmez unsurlarıdır. Ruh kökümüzün maden işçileridir. Öğretmen üzerinde yapılacak her yıpratıcı söylem, her baskıcı yaklaşım bir milletin geleceğinin de kararmasına sebep olacaktır. Onu maddi meselelerle değerlendirmek, itibarını zedeleyici uygulamalara/söylemlere yer vermek kendi geleceğimizi kaosa mahkûm etmekten başka bir anlam taşımaz.

Öğretmenler, kendini bilmenin ne demek olduğunu bilen ve bir nesle kendini bilmeyi öğreten, her işin başlangıcının kişinin kendini bilmesi ile başladığı şuurunu vererek, yaşatma ideali ile diğergam nesliller inşaa eden kahramanlardır.

4 A.g.e. 71

5 A.g.e syf,74
6 A.g.e. syf, 78,79,80,81

7 A.g.e. syf,47

MEME KANSERİ

Meme kanseri meme dokusundaki hücrelerden gelişen ve kadınlarda en sık görülen tümördür. Meme kanseri görülme sıklığı giderek artmaktadır. Yaşamı boyunca yaklaşık 8 kadından biri meme kanseri olmakta, 30 kadından biri meme kanseri nedeniyle hayatını kaybetmektedir. Meme kanseri riski yaşla birlikte artar.

Meme tümörleri genel olarak yavaş büyüyen tümörlerdir. Tümörlerin 1cm çapına gelmesi yaklaşık 9-10 sene sürer. Erken tanı ölüm oranını azaltmak açısından çok önemlidir. Erken tanı konabilen hastalarda tedavide başarı %95'in üzerindedir. Bu nedenle hastaların düzenli meme takiplerinin yapılması çok önemlidir.

MEME KANSERİNİN NEDENLERİ

Meme kanseri herkeste görülür

Meme kanseri bulaşıcı değildir, başka bir hastadan bulaşmaz

Meme kanseri, stresle veya memeye travma ile(darbeyle) meydana gelmez.

Meme kanseri gelişen çoğu kadının risk faktörü veya ailesinde hastalığa ait hikaye yoktur.

Meme kanseri riski yaşla birlikte artmaktadır. Özellikle 40 yaşın üzerindeki kadınlarda risk giderek artmaktadır.

Meme kanserine yakalanma riskini artıran farklı sebepler mevcuttur:

Meme Kanseri konusunda aydınlatıcı bilgilerinden dolayı Umut Hastanesi Cerrahi Bölümü doktorları Prof. Dr. Arif Özdemir ve Prof. Dr. Aydın İnan'a katkılarından dolayı teşekkür ederiz.

İleri yaşta olmak, Erken yaşta adet görmek, Menopoza geç girmek, Hiç çocuk doğurmamak, İlk çocuğunu 35 yaşından sonra doğurmak, menopoz döneminden sonra şişmanlık, menopoz döneminde hormon tedavisi, Alkol kullanmak, aşırı kilolu olmak, meme kanseri öncüsü sayılabilecek hastalık olması, daha önceden meme kanseri geçirmiş olmak, daha önceden yuöurtalık veya rahim kanseri olmak, genetik faktörler, yakın akrabalar arasında meme kanseri özellikle(anne, kız kardeş, teyze) olması , bazı genetik kökenli hastalıklar, daha önce göğüs bölgesine radyasyon almış olmak.

MEME KANSERİNİN BELİRTİLERİ

Memede ele gelen bir sertlik veya kitle

Memede ağrı

Meme ucunda renk değişikliği, kaşıntı, çatlak ya da yara

Meme cildinde kızarıklık, morluk, damar genişliği, portakal kabuğuna benzeyen görünüm olması

Meme şeklinde veya büyüklüğünde değişiklik

Meme ucunda berrak ya da kanlı akıntı

Meme ucunda veya cildinde içeriye doğru çöküntü

Koltuk altında ağrılı veya ağrısız şişlikler

TEŞHİS YÖNTEMLERİ

Meme kanserine karşı en iyi koruyucu yöntem erken teşhistir. Periyodik doktor muayenesi, mamografi ve ultrasonografi, kendi kendine muayene etme.

Meme tarama programı şu şekildedir.

20-40 yaşa arası; ayda bir kendi kendine meme muayenesi, iki yılda bir klinik meme muaynesi

40 yaş sonrasında; ayda bir kendi kendine meme muayenesi, yılda bir klinik meme muayenesi, mamografi, meme ultrasonu çekilmesi gerekmektedir.

PERİYODİK DOKTOR KONTROLÜ

Ülkemizde meme hastalıkları genel cerrahi uzmanlık alanına girmektedir. Meme kanseri erken tanısında aktif rol almalısınız. Hekimle birlikte düzenli yıllık kontrol planı yapılmalıdır. Bu kontroller bir cerrahi onkoloji uzmanı veya meme konusunda deneyimli bir genel cerrah tarafından yapılmalıdır. Meme kontrolü için en uygun zaman adet başlangıcından bir hafta sonradır. Menopozda olanlar için ise meme kontrolü her zaman yapılmalıdır. Mamografi meme kanseri taramasında vazgeçilmeyecek en önemli yöntemdir. 40 yaşın üzerindeki kadınlar tarama programında yılda bir kez mamografi çektirmelidir. Düzenli olarak mamografi yapılması, kadınlarda meme kanserine bağlı ölüm oranına düşürmektedir. Pek çok olguda mamografi henüz klinik bulgu vermeyen tümörlerin ortaya çıkarılmasını sağlar. Dijital mamografi, dijital(sayısal) teknolojinin kullanıldığı bir sistemdir. Görüntüler direk olarak bilgisayara aktarılır ve bilgisayar ortamında incelenir.

Son yıllarda geliştirilen mamografide Dijital Tomosentez tekonolojis ile memede kesitsel görüntüler alındığı için 3 boyutlu inceleme yapılır. Meme yapısı yoğun olan kişilerde normal dokular tarafından örtülen ve değerlendirilemeyen kitlelerin görüntülenmesi bu cihazla kolaylaşmaktadır.

Yine yeni teknolojilerden olan kontraslı spektral mamografi rutin mamografiye ilave intravenöz kontrast madde enjeksiyonu ile yaklaşık 10 dakikada dijital mamografi ile aynı odada, aynı cihaz ile uygulanır. Şüpheli meme lezyonlarının değerlendirilmesinde meme dokusu yoğun olan yüksek riskli hastalarda, meme kanseri bilinen hastalarda yaygınlığının ve lezyon sayısının değerlendirerek operasyon planlamasında, manyetik rezonans görüntüleme(MRG) tetkikinin yapılamadığı durumlarda önerilmektedir.

ULTRASONOGRAFİ:

Ultrasonografi, ses dalgaları ile çalışır ve tamamen zararsızdır. Güvenli ve kolay bir tetkiktir. Bir santimetreden küçük kitleleri dahi görme ve iğne biyopsisi yapma şansı vardır. Ultrasonografi tek başına tarama yöntemi değildir. Mamografide tanıya yardımcı olarak kullanılmaktadır.

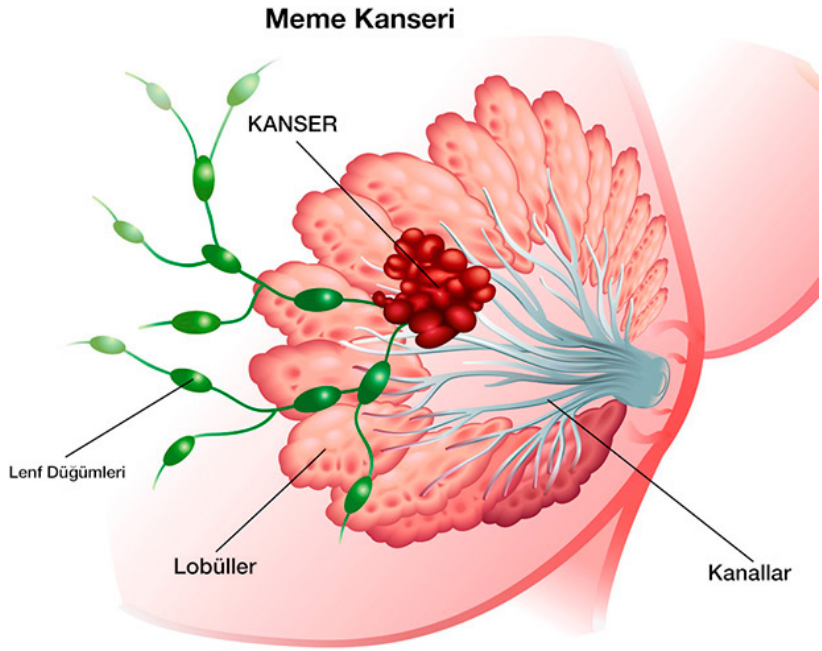
MANYETİK REZONANS GÖRÜNTÜLEME

Memenin manyetik rezonans görüntüleme (MRG) ile incelenmesinin ailesinde meme kanseri olan, yüksek riskli hastalarda, meme kanseri bilinen hastalarda operasyonun planlamasında katkı sağlamaktadır.

Memenin görüntülenmesinde önemli olan, meme incelemesini yapan radyolog doktorun bu konuda yeterince deneyimli olmasıdır. Uygun kalitede, hastaya gereksiz ışın vermeden çekilmiş film iyi şekilde, doğru olarak değerlendirilmelidir.

KENDİ KENDİNE MEME MUAYENESİ

Her kadın ayda bir kez adet başlangıcından bir hafta sonra kendi memesini kontrol etmelidir. Böylece gelişmekte olabilen bir meme tümörü erken bir dönemde kadının kendisi tarafından fark edilebilir. Kendisini düzenli muayene eden kadın memesini iyi tanıyacak ve olabilecek değişiklikleri erkenden anlayabilecektir. Kendi kendine meme muayenesi için önce ayna karşısında kollar yanda, baş üzerinde ve eller bele konduğunda meme dikkatli bir şekilde değer-

lendirilir. Memelerin simetrik olup olmadığına , meme başında ve cildinde herhangi bir değişiklik olup olmadığına bakılır. Sonra sırtüstü yatıp muayene edilecek olan taraf omuz altına ince bir yastık konarak o taraf el baş altına alınır. Diğer el ile dairesel bir tarzda, yukarı aşağı veya meme başından etrafa doğru tüm meme kontrol edilerek muayene edilir. Aynı işlemler diğer meme için de uygulanır. Bu sırada tesbit edilebilecek herhangi bir değişiklikte mutlaka doktora başvurmalısınız.

KESİN TANI YÖNTEMİ

İnce iğne Biyopsisi: İnce uçlu iğne ile hücresel düzeyde örnek alıp mikroskop altında bunların incelenmesidir.

Kalın İğne Biyopsisi: Kalın bir iğne ile doku parçası alınarak bunun incelenmesidir.

Stereotaksik Biyopsi: Kitlenin yerinin mamografi eşliğinde özel olarak tespit edilip tam o noktadan örnek alınmasıdır.

Stereataksik işaretleme: Mamografide şüpheli alanının görülüp özel bir tel yerleştirilmesidir. Bu tel kılavuzluğunda cerrahi gerçekleştirilecektir.

Cerrahi Biyopsi: Ameliyathanede yapılan ve kitlenin tamamının çıkartılıp mikroskop altında incelenmesidir. Ele gelen kitleler direk çıkartılırken ele gelmeyen kitleler veya şüpheli alanların çıkartılabilmesi için ultrasonografi veya mamografi eşliğinde özel bir tel yerleştirilebilir.

MEME KANSERİ TEDAVİSİ

Meme kanserinin tedavisi cerrahidir. Kitle/tümör ya da memenin tamamı alınır. Ameliyattan sonra hastanın ve hastalığın tekrar ortaya çıkma riskini azaltır.

Meme Koruyucu Cerrahi: Meme koruyucu ameliyatlarda tümör ve tümörün etrafındaki meme dokusunun bir kısmı alınır. Koltuk altındaki lenf bezlerinin belli bölgede bulunanları çıkarılır. Hastanede yatış süresi genelde bir gündür. Ameliyat sonrasında memenin görünümü uygulanan cerrahi yöntemler sayesinde pek değişiklik göstermez. Meme koruyucu ameliyattan sonra, tamamlayıcı tedavi olarak kemoterapi, radyoterapi ve moleküler biyoloji temelli ilaçlar uygulanabilir.

Lumpektomi+Sentinal Örnekleme: Tümör ve tümörün etrafındaki meme dokusunun bir kısmı alınır. Koltuk altındaki lenf bezlerinin 'sentinel lenf nodu' olarak adlandırılan lenf bezlerinden örnekleme yapılarak ameliyat sırasında inceleme yapılır. Eğer bu lenf bezlerinde metastaz yoksa koltuk altındaki lenf bezleri çıkarılmaz.

Memenin Tamamen Alınması (Mastektomi): Bu ameliyatlarda memenin tamamı alınır. Hastanede yatış süresi genel olarak 1-2 gündür. Bu ameliyattan sonra da gereken hastalara kemoterapi, radyoterapi ve moleküler biyoloji temelli ilaçlar uygulanır.

MEME KANSERİNDEN KORUNMA

Her yaştaki kadın periyodik sağlık kontrollerinde meme muayenesi yaptırmalıdır. 20-40 yaş arasında iki yılda bir meme muayenesi, 40 yaş sonrasında yılda bir klinik meme muayenesi ve mamografi- meme ultrasonu çekilmesi gerekmektedir. Yaşam tarzı düzenlenerek bazı risk faktörleri azaltılabilir.

Düzenli olarak fiziksel aktivite yapılmalı.

Vücut ağırlığı sağlıklı ölçülerde tutulmalı

Aşırı yağ tüketimi kısıtlanmalı

Taze sebze, meyve bol tüketilmeli

Alkol alımı kısıtlanmalı

Çocuk emzirme teşvik edilmeli

Doğum kontrol hapı doktor kontrolünde kullanılmalı

Menopoz sonrası demir depoları düzenli olarak kontrol edilmelidir.

ADAM OLMUŞ ÇOCUKLAR

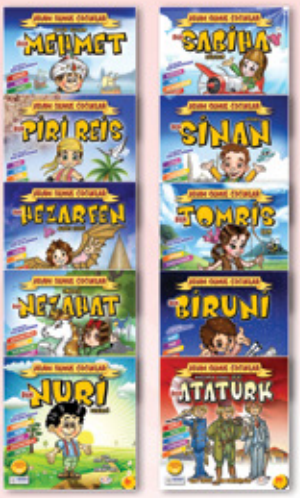
ÇOCUKLARINIZA ÖZ GÜVEN ARMAĞAN EDİN

İLK ADIM SERİSİ

İlk kayıtlar, hayatımızı şekillendiren temel taşlardır. Çocuklarımızı özdeşim kuracakları, örnek Alacakları gerçek kahramanlarla tanıştırın; içindeki kahramanı uyandırın!

01. FATİH SULTAN MEHMET
02. ATATÜRK
03. PİRİ REİS
04. HEZARFEN AHMET ÇELEBİ
05. ONBAŞI NEZAHAT
06. NURİ DEMİRAĞ
07. SABİHA GÖKÇEN
08. MİMAR SİNAN
09. TOMRİS HAN
10. BİRUNİ
- BARBAROS
- DİLŞAD HATUN

12 Harika Kitap HEDİYELERİMİZ

GÜNEŞLER DOĞUYOR SERİSİ

Cesur, kararlı ailesine bağlı, öğretmenlerine saygılı keşfetmeyi, hayata katılmayı seven, hayal ve hedefi olan öz güvenli bir nesil için.

11. ALPARSLAN
12. TUĞRUL VE ÇAĞRI BEYLER
13. SELAHADDIN EYYUBI
14. KÂZIM KARABEKIR
15. SEYIT ONBAŞI
16. MEHMET AKIF ERSOY
17. ERKEK HALIME
18. VECIHI HÜRKUŞ
19. SIDIKA AVAR
20. BARIŞ MANÇO
- BEGÜM SULTAN
- OKTAY SİNANOĞLU

12 Harika Kitap HEDİYELERİMİZ

YILDIZLARA ULAŞMAK SERİSİ

Kendi köklerinden yükselen, öğrenilmiş güçsüzlüğü yenen, zorluklar karşısında çözüm üreten, gücü kendi içinde bulacak, geleceği şekillendirecek kahramanlar oluşturmak için...

25. OĞUZ KAĞAN
26. BİLGE KAĞAN
27. DEDE KORKUT
28. KARAMANOĞLU M. BEY
29. AHİ EVRAN
30. FATMA BACI
31. MAMA HATUN
32. İBN-İ SİNA
33. FARABİ
34. EVLİYA ÇELEBİ
- HAYRETTİN KARACA
- AZİZ SANCAR

12 Harika Kitap HEDİYELERİMİZ

DÜNYA BİLİM SERİSİ

Sorulara cevap veren bir robot değil; soru soran, zorluklar karşısında çözüm üreten, gücü kendi içinde bulacak, geleceği şekillendirecek kahramanlar oluşturmak için...

41. ALBERT AYNŞTAYN
42. NİKOLA TESLA
43. KAPTAN KUSTO
44. VİLYIM ŞEKSPİR
45. YURİ GAGARİN
46. LEONARDO DA VINCI
47. GANDİ
48. ÇARLİ ÇAPLİN
49. BİRUNİ
50. HAREZMİ

10 Harika Kitap

İSTEĞE GÖRE 2 KİTAP ARMAĞANIMIZ

www.Kahramanlar.org Gerçek Kahramanlar Burada

Güneşyolu Güneşler Doğuyor!

Tele Sipariş Hattı: 0212 912 20 23

PEK YAKINDA

YILDIZLARA ULAŞMAK SERİSİ-2

- METE HAN
- ATİLLA
- OSMAN BATUR
- SÜYÜN BİKE HAN
- AHMET YESEVİ
- HACI BEKTAŞ-I VELİ
- YUNUS EMRE
- KAŞGARLI MAHMUT
- YUSUF HAS HACİP
- NASRETTİN HOCA
- KARACAOĞLAN
- KÖROĞLU
- NEŞET ERTAŞ
- KEMAL SUNAL